

A HADIFOGLYOKKAL VALÓ BÁNÁSMÓDRA VONATKOZÓAN GENFBEN, 1949. AUGUSZTUS 12-ÉN KELT EGYEZMÉNY

(III. GENFI EGYEZMÉNY)

Alulírottak, az 1929. július 27-én a hadifoglyokkal való bánásmódra vonatkozóan Genfben kötött Egyezmény módosítása céljából 1949. április 21-től augusztus 12-ig Genfben tartott diplomáciai Értekezleten képviselt Kormányok Meghatalmazottai a következőkben állapodtak meg:

I. Cím

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. Cikk

A Magas Szerződő Felek kötelezik magukat, hogy minden körülmények között tiszteletben tartják és tiszteletben tartatják a jelen Egyezményt.

2. Cikk

Azokon a rendelkezéseken kívül, amelyek béke idején is alkalmazandóak, a jelen Egyezmény alkalmazást nyer a két vagy több Magas Szerződő Fél között bekövetkező megüzent háború vagy minden más fegyveres összeütközés esetén, még ha a hadiállapot fennforgását közülük valamelyik nem is ismeri el.

Az Egyezmény alkalmazást nyer valamely Magas Szerződő Fél területe egészének vagy egy részének bármilyen megszállása esetében is, még akkor is, ha ez a megszállás nem ütközik semmiféle katonai ellenállásba.

Ha az összeütköző Hatalmak valamelyike a jelen Egyezménynek nem is részese, az a Szerződő Hatalmak egymás közötti viszonyukban kötelezi. Az Egyezmény kötelezi ezeket a Hatalmakat ezenkívül az említett Hatalommal szemben is, ha az elfogadja és alkalmazza annak rendelkezéseit.

3. Cikk

Valamely Magas Szerződő Fél területén keletkező nem nemzetközi jellegű fegyveres összeütközés esetén mindegyik összeütköző Fél köteles legalább az alábbi rendelkezéseket alkalmazni:

1. Azokat a személyeket, akik az ellenségeskedésekben nem vesznek közvetlenül részt, ideértve a fegyveres erőknél azokat a tagjait, akik letették a fegyvert és azokat a személyeket, akik betegség, sebesülés, elfogatás miatt vagy más ok következtében harcképtelenné váltak, minden körülmények között, fajon, színen, valláson, hiten, nemen, születésen vagy vagyonon, valamint más hasonló ismérven alapuló bármely hátrányos megkülönböztetés nélkül emberséges bánásmódban kell részesíteni.

Ebből a célból mindenkor és mindenütt tilos a fent említett személyek tekintetében:

a) az élet és a testi épség elleni merénylet, különösen a bármely formában megnyilvánuló emberölés, megcsonkítás, kegyetlen bánásmód, kínzás;

b) túsok szedése;

c) az emberi méltóság megsértése, különösen a megalázó és lealacsonyító bánásmód;

d) a szabályszerűen megalakított és a művelt népek részéről elengedhetetlennek elismert igazságszolgáltatási biztosítékok alapján működő bíróság által előzetesen meghozott ítélet nélkül kiszabott büntetés és annak végrehajtása.

2. A sebesülteket és a betegeket össze kell szedni, és ápolásban kell részesíteni.

Pártatlan emberbaráti szervezet, mint a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága, felajánlhatja szolgálatait az összeütköző Feleknek.

Az összeütköző Felek továbbá igyekezni fognak külön megállapodások útján egészben vagy részben hatályba léptetni a jelen Egyezmény egyéb rendelkezéseit is.

Az előző rendelkezések alkalmazása nem érinti az összeütköző Felek jogi helyzetét.

4. Cikk

A) A jelen Egyezmény értelmében hadifoglyok a következő csoportok valamelyikébe tartozó és az ellenség hatalmába jutott személyek:

1. Valamely összeütköző Fél fegyveres erejének, valamint az ezen fegyveres erők részét alkotó néphadnak (milícia) és önkéntes csapatteknek tagjai.

2. Az egyéb néphadnak (milícia) és önkéntes csapatteknek tagjai, ideértve a szervezett ellenállási mozgalmak tagjait, ha azok valamely összeütköző Félhez tartoznak és a saját területükön belül vagy azon kívül tevékenykednek, még ha ez a terület megszállás alatt áll is, feltéve, hogy a néphad és az önkéntes csapattek, ideértve a szervezett ellenállási mozgalmakat is, megfelelnek a következő feltételeknek:

a) élükön oly személy áll, aki alárendeltjeiért felelős;

b) meghatározott és messziről felismerhető megkülönböztető jelvényt viselnek;

c) fegyvereiket nyíltan viselik;

d) hadműveleteikben a háború törvényeihez és szokásaihoz alkalmazkodnak.

3. A rendes fegyveres erők ama tagjai, akik olyan kormány vagy hatóság szolgálatában állnak, amelyet az őket fogva tartó Hatalom nem ismer el.

4. A fegyveres erőket kísérő, de azoknak nem közvetlen részét alkotó személyek, mint a katonai légi járművek polgári személyzetének tagjai, a haditudósítók, a szállítók, a katonák jólétéről való gondoskodással megbízott munka- és szolgálati egységek tagjai, feltéve, hogy engedélyt kaptak azoktól a fegyveres erőktől, amelyeknek kíséretéhez tartoznak, és amely erők kötelesek őket a csatolt mintához hasonló személyazonossági igazolvánnyal ellátni.

5. Az összeütköző Felek kereskedelmi tengerészete legénységének tagjai, ideértve a parancsnokokat, a révkalauzokat és a tisztjelölteket, valamint a polgári repülés személyzetének tagjai, ha azok a nemzetközi jog egyéb rendelkezései értelmében nem részesülnek kedvezőbb elbánásban.

6. A meg nem szállt terület lakossága, amely az ellenség közeledtére önként ragad fegyvert, hogy szembeszálljon a benyomuló csapatokkal, és amelynek nem volt ideje rendes fegyveres erőkké átalakulnia, ha fegyvereit nyíltan viseli és a háború törvényeit és szokásait tiszteletben tartja.

B) A jelen Egyezmény értelmében a hadifoglyok részére megállapított elbánásban részesülnek továbbá:

1. A megszállt ország fegyveres erőihez tartozó vagy tartozott személyek, ha állampolgárságuk vagy a megszállt állam fennhatósága alá való egyéb jellegű tartozásuk miatt a megszálló Hatalom még, ha korábban, amíg az ellenségeskedések az általa megszállott területen kívül folynak, szabadon is bocsátotta őket, szükségesnek tartja felügyelet alá vételüket (internálásukat), különösen, ha ezek a személyek sikertelenül kísérelték meg, hogy csatlakozzanak azon fegyveres erőkhöz, amelyhez tartoznak, vagy ha nem tesznek eleget a felügyelet alá vétel (internálás) céljából hozzájuk intézett felhívásnak.

2. A jelen cikkben felsorolt csoportok valamelyikébe tartozó azon személyek, akiket semleges vagy nem hadviselő Hatalmak területükre befogadtak és a nemzetközi jog

értelmében felügyelet alatt tartani (internálni) kötelesek, kivéve, ha ezek a Hatalmak kedvezőbb elbánást kívánnak részükre biztosítani, valamint ugyancsak kivéve a 8., 10. és 15. Cikkben, továbbá a 30. Cikk ötödik bekezdésében, az 58-67. Cikkben, a 92. és a 126. Cikkben foglalt rendelkezéseket, továbbá a Védőhatalomra vonatkozó rendelkezéseket is, ha diplomáciai viszony áll fenn az összeütköző Felek és az adott semleges vagy nem hadviselő Hatalom között. Ha a diplomáciai viszony fennáll, azok az összeütköző Hatalmak, amelyekhez ezek a személyek tartoznak, jogosultak vonatkozásukban a jelen Egyezmény értelmében a Védőhatalmak hatáskörébe tartozó tevékenységet kifejtteni azon feladatuk sérelme nélkül, amelyet ezek a Felek a szokás, valamint a diplomáciai és konzuli egyezmények alapján rendszerint gyakorolnak.

C) A jelen cikk nem érinti az orvosi és lelkészi személyzetnek a jelen Egyezmény 33. Cikkében szabályozott jogi helyzetét.

5. Cikk

A jelen Egyezmény alkalmazást nyer a 4. Cikkben említett személyekre az ellenség hatalmába jutásuk időpontjától kezdve egészen végleges szabadon bocsátásukig és hazaszállításukig.

Ha kétség merül fel abban a tekintetben, hogy valamely hadviseléssel kapcsolatos tevékenységet folytató és az ellenség kezébe került személyek a 4. Cikkben felsorolt csoportok egyikébe tartoznak-e, az említett személyek a jelen Egyezmény védelmében részesülnek mindaddig, amíg jogi helyzetüket illetékes bíróság nem állapította meg.

6. Cikk

A Magas Szerződő Felek a 10., 23., 28., 33., 60., 65., 66., 67., 72., 73., 75., 109., 110., 118., 119., 122. és a 132. Cikkben kifejezetten szabályozott megállapodásokon kívül minden olyan tárgyban, amelynek külön szabályozása előttük célszerűnek látszik, egyéb külön megállapodásokat is köthetnek. A külön megállapodások nem rosszabbíthatják a hadifoglyoknak a jelen Egyezményben szabályozott helyzetét, és nem korlátozhatják az ebben részükre biztosított jogokat.

A hadifoglyokat az ezen megállapodásokban szabályozott kedvezmények mindaddig megilletik, amíg az Egyezmény rájuk alkalmazást nyer, kivéve, ha az említett vagy a későbbi megállapodások kifejezetten másként rendelkeznek, vagy ha az összeütközésben részt vevő egyik vagy másik Fél irányukban kedvezőbb intézkedéseket foganatosít.

7. Cikk

A hadifoglyok semmilyen körülmények között sem mondhatnak le, sem részben, sem egészben a jelen Egyezményben és adott esetben az előző cikkben említett külön megállapodásokban részükre biztosított jogokról.

8. Cikk

A jelen Egyezmény az összeütköző Felek érdekeinek oltalmazásával megbízott Védőhatalmak közreműködésével és ellenőrzése alatt nyer alkalmazást. E célra a Védőhatalmak diplomáciai vagy konzuli személyzetükön kívül saját állampolgáraikból és más semleges Hatalmak állampolgáraiból küldötteket jelölhetnek ki. Ezen a küldötteknek a részére meg kell szerezni annak a Hatalomnak a hozzájárulását, amelynél feladatukat teljesíteni fogják.

Az összeütköző Felek a Védőhatalmak képviselőinek és küldötteinek feladatát a lehető legnagyobb mértékben megkönnyíteni tartoznak.

A Védőhatalmak képviselői és küldöttei nem léphetik át tevékenységüknek a jelen Egyezményben szabályozott korlátait. Különösen figyelemmel kell lenniük azon állam biztonságának parancsoló szükségleteire, amely államban feladatukat teljesítik.

9. Cikk

A jelen Egyezmény rendelkezései nem akadályozzák azt az emberbaráti tevékenységet, amelyet a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága vagy bármely más pártatlan emberbaráti szervezet fejt ki az összeütköző Felek hozzájárulásával a hadifoglyok védelme és a nekik nyújtandó segítség tekintetében.

10. Cikk

A Magas Szerződő Felek mindenkor megállapodhatnak abban, hogy a jelen Egyezmény értelmében a Védőhatalmakra háruló feladatokat valamely, a pártatlanságnak és a hatékonyságának minden biztosítékát nyújtó szervezetre bízzák.

Ha a hadifoglyok bármely okból nem részesülnek, vagy többé már nem részesülnek Védőhatalom vagy az első bekezdés értelmében megbízott szervezet támogatásban, az őket fogva tartó Hatalomnak valamely semleges államot vagy ilyen szervezetet kell felkérnie arra, hogy vállalja el a jelen Egyezmény értelmében az összeütköző Felek részéről kijelölt Védőhatalomra háruló feladatokat.

Ha a védelem így nem biztosítható, a fogva tartó Hatalomnak valamely emberbaráti szervezetet, amilyen a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága, kell felkérnie arra, hogy vállalja el a jelen Egyezmény értelmében a Védőhatalmakra háruló emberbaráti feladatok ellátását, vagy a jelen cikkben foglalt fenntartások mellett el kell fogadnia az ilyen szervezet által felajánlott szolgálatokat.

Minden semleges Hatalomnak, továbbá az érdekelt Hatalom által felkért vagy a fent említett célokra ajánlkozó minden szervezetnek működése folyamán tudatában kell lennie azzal az összeütköző Féllel szemben fennálló felelősségének, amelynek a jelen Egyezmény által védett személyek állampolgárai vagy egyébként a fennhatósága alá tartoznak, és megfelelő biztosítékot kell nyújtania arra, hogy a kérdéses feladatok elvégzésére képes és azokat pártatlanul fogja ellátni.

Az előbbi rendelkezéseket nem lehet hatályon kívül helyezni oly Hatalmak közötti külön megállapodásokkal, amelyek közül az egyik, ha ideiglenesen is a másik Hatalommal vagy annak szövetségeseivel szemben a hadiesemények következtében tárgyalási szabadságában korlátozva van, nevezetesen, ha egész területe vagy annak lényeges része megszállás alatt áll.

Valahányszor a jelen Egyezmény a Védőhatalomról tesz említést, ez a kifejezés egyszersmind azoknak a szervezeteknek a megjelölésére is szolgál, amelyek a jelen cikk értelmében annak helyettesítésére vannak hivatva.

11. Cikk

A Védőhatalmak minden olyan esetben, amelyben azt a védett személyek érdekében célszerűnek tartják, különösen, ha az összeütköző Felek között a jelen Egyezmény rendelkezéseinek alkalmazása és értelmezése tekintetében véleményeltérés áll fenn, felajánlják a vita elintézésére jószolgálatukat.

Ebből a célból mindegyik Védőhatalom az egyik Hatalom felkérésére vagy önként javasolhatja az összeütköző Feleknek, hogy képviselőik, különösen a hadifoglyok ügyeivel megbízott hatóságok találkozzanak valamely megfelelően kiválasztott - esetleg semleges -

területen. Az összeütköző Felek az erre vonatkozó javaslatokat elfogadni kötelesek. A Védőhatalmak szükség esetén az összeütköző Felek hozzájárulását kérhetik ahhoz, hogy ezen a találkozón valamely semleges Hatalom állampolgára vagy a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságának megbízottja vegyen részt.

II. Cím

A HADIFOGLYOK ÁLTALÁNOS VÉDELME

12. Cikk

A hadifoglyok az ellenséges Hatalmaknak, nem pedig az őket foglyul ejtő egyéneknek vagy csapatteknek a hatalmában vannak. Az őket fogva tartó Hatalom - az esetleg fennálló egyéni felelősségtől függetlenül - felelős a velük szemben alkalmazott bánásmódért.

A hadifoglyokat a fogva tartó Hatalom csak az Egyezményben részes Hatalomnak adhatja át, és csak akkor, ha a fogva tartó Hatalom meggyőződött arról, hogy a szóban levő Hatalom hajlandó és képes az Egyezményt alkalmazni. Ha a hadifoglyokat ily módon valamely más Hatalomnak adták át, az Egyezmény alkalmazásáért a hadifoglyok fogva tartásának ideje alatt az átvevő Hatalom felelős.

Ha azonban ez a Hatalom az Egyezmény végrehajtására vonatkozó kötelezettségeit nem teljesíti bármely lényeges vonatkozásban, a hadifoglyokat átadó Hatalomnak, a Védőhatalom értesítését követően, köteles hatékony intézkedéseket foganatosítani a helyzet orvoslása érdekében, vagy a hadifoglyok visszaállítását kérni. Ezt a kérelmet teljesíteni kell.

13. Cikk

A hadifoglyokkal mindenkor emberségesen kell bánni. A fogva tartó Hatalomnak minden olyan jogellenes cselekménye vagy mulasztása, amely a hatalmában levő hadifogoly halálát okozza, vagy súlyosan veszélyezteti a hadifogoly egészségét, tilos és a jelen Egyezmény súlyos megsértésének tekintendő. Különösen, egyetlen hadifogoly sem vethető alá semmiféle természetű testi csonkításnak vagy olyan orvosi tudományos kísérletnek, amelyet az érdekelt hadifogoly orvosi kezelése nem indokol, és amely nem áll ennek érdekében.

A hadifoglyokat ugyancsak mindenkor védelemben kell részesíteni, különösen minden erőszakos cselekményekkel vagy megfélemlítéssel, sértegetéssel és a nyilvános kíváncsiszkodással szemben.

Tilos velük szemben megtorló rendszabályokat alkalmazni.

14. Cikk

A hadifoglyoknak minden körülmények között joguk van személyük és becsületük tiszteletben tartásához.

A nőket a nemüknek járó teljes tisztelettel kell kezelni, és őket minden esetben olyan kedvező elbánásban kell részesíteni, mint amilyen a férfiakat megilleti.

A hadifoglyok megtartják teljes polgári jogképességüket, amelyet fogságba esésükkor élveztek. A fogva tartó Hatalom ennek gyakorlását mind saját területén, mind azon kívül csak abban a mértékben korlátozhatja, amilyen mértékben azt a fogva tartás megköveteli.

15. Cikk

A hadifoglyokat fogva tartó Hatalom köteles ellátásukról és az egészségi állapotuk által indokolt orvosi kezelésükről ingyenesen gondoskodni.

16. Cikk

A jelen Egyezménynek a rendfokozatra és a nemre vonatkozó rendelkezéseire való figyelemmel, és kivéve azt az esetet, amikor a hadifoglyok egészségi állapotuk, koruk vagy hivatásbeli képességük folytán kiváltságos bánásmódban részesülnek, a fogva tartó Hatalomnak a hadifoglyokat azonos elbánásban kell részesítenie, és faj, nemzetiség, vallás, politikai vélemény vagy más hasonló ismérv alapján semmiféle hátrányos megkülönböztetést nem alkalmazhat.

III. Cím

A FOGSÁG

I. Rész

A FOGSÁG KEZDETE

17. Cikk

Minden hadifogoly, ha erre vonatkozólag hozzá kérdést intéznek, csak családi nevét, utóneveit és rendfokozatát, születésének időpontját és katonai számát, vagy ezek hiányában ezekkel egyenértékű adatokat köteles közölni.

Ha ezt a szabályt szándékosan megszegi, ezzel az őt rangja vagy státusza alapján megillető kiváltságok korlátozása veszélyének teszi ki magát.

Minden hadviselő Fél köteles a joghatósága alá tartozó minden személyt, aki hadifogollyá válhat, személyazonossági igazolvánnyal ellátni, amely feltünteti családi nevét, utóneveit és rendfokozatát, katonai számát vagy az ezekkel egyenértékű adatokat és születésének időpontját. Ez a személyazonossági igazolvány ezenkívül tartalmazhatja az illető aláírását vagy ujjlenyomatát, avagy mindkettőt, valamint mindazokat az adatokat, amelyeknek felvételét az összeütköző Felek a fegyveres erőikhez tartozó személyekkel kapcsolatban szükségesnek tartják. Az igazolványt lehetőség szerint 6,5 x 10 cm nagyságban és két példányban kell kiállítani. A hadifogolynak ezt a személyazonossági igazolványt minden felszólításra fel kell mutatni, de az tőle semmi esetben sem vehető el.

Nem alkalmazható semmiféle testi vagy lelki kínzás, illetve bármilyen egyéb kényszerítés a hadifoglyokkal szemben abból a célból, hogy tőlük bármilyen természetű információt szerezzenek. Ha a hadifoglyok megtagadják a válaszadást, tilos őket fenyegetni, sértegetni, bármilyen természetű kellemetlenségnek kitenni, illetve kedvezőtlen bánásmódban részesíteni őket.

Azokat a hadifoglyokat, akik testi vagy szellemi állapotuk miatt nem képesek a személyazonosságukra vonatkozó adatokat közölni, az egészségügyi szolgálatnak kell átadni. E hadifoglyok személyazonosságát az előző bekezdésben meghatározott korlátok között, minden lehetséges eszközzel meg kell állapítani.

A hadifoglyok kikérdezése az általuk értett nyelven történik.

18. Cikk

A személyi használatra szolgáló összes dolgok és tárgyak, a fegyverek, lovak, katonai felszerelés és katonai iratok kivételével a hadifoglyok birtokában maradnak, így a fémsisakok, a gázálcok és mindazok a tárgyak, amelyeket személyes védelmük céljából adtak át nekik.

Úgyszintén birtokukban maradnak az öltözködésükre és táplálkozásukra szolgáló dolgok és tárgyak is, még ha ezek a dolgok és tárgyak hivatalos katonai felszerelésükhöz tartoznak is.

A hadifoglyoknak sohasem szabad személyazonossági igazolvány nélkül lenniük. Akiknek ilyen igazolvány nincsen birtokukban, azokat a fogva tartó Hatalom látja el azzal. A rendfokozati és állampolgársági jelvényeket, kitüntetések és különösen a személyi és érzelmi értékkel bíró tárgyakat nem szabad elvenni a hadifoglyoktól.

A hadifoglyoknál levő pénz csak valamely tiszt parancsára vehető el, miután az összeg nagyságát és birtokosának nevét az erre a célra szolgáló jegyzékbe bevezették, és a birtokos részére részletes nyugtát állítottak ki, amely olvashatóan feltünteti a nyugtát kiállító személy nevét, rendfokozatát és egységét. A fogva tartó Hatalom pénznemében meghatározott, valamint a fogoly kívánságára erre a pénznemre átváltott összegeket a 64. Cikknek megfelelően a fogoly javára kell írni.

A fogva tartó Hatalom a hadifoglyoktól értéktárgyakat csak biztonsági okokból vehet el. Ebben az esetben ugyanazt az eljárást kell követni, mint a pénzösszegek elvételénél.

Ezeket a tárgyakat, éppúgy mint azokat az elvett pénzösszegeket, amelyek nem a fogva tartó Hatalom pénznemében vannak, és amelynek birtokosa az átváltást nem kérte, a fogva tartó Hatalom köteles megőrizni, és eredeti pénznemében a fogva tartás megszűnésekor a fogolynak visszaadni.

19. Cikk

A hadifoglyokat elfogásuk után a lehető legrövidebb időn belül olyan táborokba kell szállítani, amelyek elég távol vannak a harci övezettől ahhoz, hogy veszélyeztetve legyenek.

A veszélyes szakaszokon ideiglenesen csak azok a hadifoglyok tarthatók vissza, akikre nézve sebesülésük vagy betegségük miatt az elszállítás nagyobb veszéllyel járna, mint az ott maradás.

A hadifoglyokat a harci övezetből való elszállításukig nem szabad szükségtelenül veszélynek kitenni.

20. Cikk

A hadifoglyok elszállítását mindig emberséges módon és hasonló feltételek mellett kell végrehajtani, mint a fogva tartó Hatalom csapatainak helyváltoztatását.

A fogva tartó Hatalom az elszállított hadifoglyok részére megfelelő mennyiségű ivóvizet és élelmiszert köteles biztosítani, valamint a szükséges öltözetet és orvosi ápolást is. A fogva tartó Hatalom köteles minden hasznos óvó intézkedést megtenni annak érdekében, hogy a hadifoglyok biztonságát evakuálásuk ideje alatt biztosítsa, és amint lehetséges, össze kell állítania az elszállított foglyok jegyzékét.

Ha a hadifoglyoknak evakuálásuk közben átmeneti táborokban kell tartózkodniuk, e táborokban való tartózkodásuk idejét a lehető legrövidebbre kell szabni.

II. Rész

A HADIFOGLYOK FELÜGYELET ALATT TARTÁSA (INTERNÁLÁSA)

1. Fejezet

Általános elvek

21. Cikk

A fogva tartó Hatalom a hadifoglyokat felügyelet alá helyezheti (internálhatja). Kötelezheti őket, hogy meghatározott távolságon túl ne távozzanak el a tábortól, amelyben felügyelet alatt (internálva) vannak, vagy ha a tábor körül van zárva, ne hagyják el annak területét. A jelen Egyezmény büntető és fegyelmi úton való megtorlásra vonatkozó rendelkezéseinek fenntartása mellett e foglyok csak akkor zárhatók el és őrizhetők egyénileg, ha ez az intézkedés egészségük védelme szempontjából szükséges, és csak addig, amíg azt a körülmények szükségessé teszik.

A hadifoglyok feltételesen vagy ígéret ellenében részben vagy teljesen szabadlábba helyezhetők, amennyiben annak a Hatalomnak a törvényei, amelyhez tartoznak, ezt lehetővé teszik. Ez az intézkedés különösen akkor alkalmazható, ha hozzájárulhat a foglyok egészségi állapotának javításához. Egyetlen hadifogoly sem kényszeríthető arra, hogy elfogadja a feltételes vagy ígéret ellenében való szabadlábba helyezését.

Mindegyik összeütköző Fél az ellenségeskedések kitörésekor tájékoztatja az ellenfelet azokról a törvényekről vagy egyéb szabályokról, amelyek állampolgáraiknak megengedik vagy megtiltják a feltételes vagy ígéret ellenében való szabadlábba helyezés elfogadását. Az ily módon közölt törvényeknek és szabályoknak megfelelően feltételesen vagy ígéret ellenében szabadlábba helyezett foglyok vállalt kötelezettségeiket mind azzal a Hatalommal szemben, amelyhez tartoznak, mind azzal szemben, amely őket foglyul ejtette, személyes becsületük alapján lelkiismeretesen teljesíteni kötelesek. Ily esetekben az a Hatalom, amelynek állampolgárai vagy egyébként a fennhatósága alá tartoznak, a feltételes szabadlábba helyezéssel vagy az ígérettel ellentétben álló semmiféle szolgálatot sem követelhet és nem fogadhat el tőlük.

22. Cikk

A hadifoglyok csak szárazföldön elhelyezett olyan építményekben tarthatók felügyelet alatt (internálhatók), amelyek tisztasági és egészségügyi szempontból teljes biztosítékot nyújtanak. Azon különleges eseteket kivéve, amikor maguknak a hadifoglyoknak az érdeke indokolja, a hadifoglyok nem tarthatók felügyelet alatt büntetés-végrehajtási intézetekben.

Egészségtelen és rájuk ártalmas éghajlatú vidéken elhelyezett hadifoglyokat, amint lehetséges, azonnal kedvezőbb éghajlatú vidékekre kell szállítani.

A fogva tartó Hatalomnak a hadifoglyokat a táborokban vagy táborrészekben nemzetiségükre, nyelvükre, szokásaikra figyelemmel kell elhelyeznie azzal a fenntartással, hogy a hadifoglyokat ne válasszák el azoktól a hadifoglyoktól, akik ugyanazon fegyveres erők kötelékébe tartoznak, amelyben ők szolgáltak fogságba esésük időpontjában, kivéve, ha ehhez hozzájárulnak.

23. Cikk

Egyetlen hadifoglyot sem szabad olyan területre küldeni vagy ott tartani, ahol a harci övezet tüzének van kitéve, és egyetlen hadifoglyot sem szabad felhasználni arra, hogy a jelenléte folytán bizonyos pontokat vagy bizonyos vidékeket a hadműveletekkel szemben megvédjenek.

A hadifoglyoknak légi bombázásokkal és egyéb háborús veszélyekkel szemben ugyanolyan mértékben kell óvóhelyeket rendelkezésre bocsátani, mint a polgári lakosságnak. A hadifoglyok azoknak kivételével, akik részt vesznek szállásaiknak ezen veszélyek elől való védelmében, amint a légiriadó jelét megadják, a lehető leggyorsabban az óvóhelyekre mehetnek. A lakosság érdekében tett minden védő intézkedés rájuk is alkalmazandó.

A fogva tartó Hatalmak a Védőhatalmak útján kölcsönösen közlik egymással a hadifoglytáborok földrajzi helyzetére vonatkozó összes szükséges adatot.

Ha azt a katonai természetű megfontolások bármikor lehetővé teszik, a hadifogolytáborokat nappal a PW vagy PG betűkkel kell megjelölni úgy, hogy ezek a betűk a levegőből határozottan kivehetők legyenek. Az érdekelt Hatalmak azonban megállapodhatnak más jelzési módban is. Egyedül a hadifogolytáborok jelölhetők meg ilyen módon.

24. Cikk

Az állandó jellegű átmenő és szűrő táborokat a jelen Részben szabályozott feltételekhez hasonlóan kell berendezni, és az ott levő hadifoglyokat a többi táborban levő foglyokkal azonos elbánásban kell részesíteni.

II. Fejezet

A hadifogoly szállása, élelmezése és ruházata

25. Cikk

A hadifoglyokat olyan körülmények között kell elszállásolni, mint amelyet a fogva tartó Hatalomnak ugyanazon a területen elszállásolt csapatai részére biztosítanak. A szállásviszonyoknál figyelemmel kell lenni a foglyok megszokott életmódjára és az elszállásolásnak semmi esetre sem szabad az egészségre károsnak lennie.

Az előző rendelkezések alkalmazandóak különösen a hadifoglyok hálólhelyiségeire, mind az összterület, mind a levegő köbméterének legkisebb mértéke, valamint a berendezés, a fekvőhelyek és a takarók anyaga tekintetében.

A hadifoglyok mind egyéni, mind közös használatára rendelt helyiségeknek teljesen száraznak, kellően fűtötteknek és világítottaknak kell lenniük, különösen a sötétség beállta és a takaródó közötti időben. A tűzveszély ellen minden intézkedést meg kell tenni.

Minden táborban, ahol női hadifoglyok férfi hadifoglyokkal együtt tartózkodnak, külön hálólhelyiségeket kell részükre biztosítani.

26. Cikk

A napi élelmiszeradagnak mennyiségileg, minőségileg és változatosság szempontjából elegendőnek kell lennie a hadifoglyok jó egészségének fenntartásához, a testsúly csökkenésének és a hiányos táplálkozás előidézte zavaroknak elkerüléséhez. A hadifoglyok megszokott táplálkozási rendjére is figyelemmel kell lenni.

A fogva tartó Hatalom azoknak a hadifoglyoknak, akik dolgoznak, köteles az általuk teljesített munka elvégzéséhez szükséges kiegészítő élelmiszeradagot megadni.

A hadifoglyoknak elegendő ivóvizet kell adni. A dohányzást meg kell engedni.

A hadifoglyok a lehetőség szerinti mértékben részt vesznek étkezésük elkészítésében; e célból a konyhán alkalmazhatók. Ezenkívül módot kell adni arra, hogy a rendelkezésükre álló egyéb élelmiszert maguk készíthessék el.

Megfelelő helyiséget kell biztosítani közös étkezésre. Az élelmezést érintő minden általános fegyelmi intézkedés tilos.

27. Cikk

A fogva tartó Hatalom megfelelő mennyiségben ruházatot, fehérneműt és lábbelit bocsát a hadifoglyok rendelkezésére, tekintettel a hadifoglyok tartózkodási helyének éghajlatára is. Az ellenséges hadseregnek a fogva tartó Hatalom által zsákmányolt egyenruháit a hadifoglyok felruházására kell felhasználni, ha ezek az ország éghajlatának megfelelnek.

A fogva tartó Hatalom gondoskodik ezeknek a tárgyaknak rendszeres pótlásáról és javításáról. Ezenkívül azoknak a hadifoglyoknak, akik dolgoznak, mindenütt, ahol a munka természete megkívánja, megfelelő munkaruhát kell adni.

28. Cikk

Minden táborban kantinokat kell felállítani, ahol a hadifoglyok élelmiszert, használati tárgyakat, szappant és dohányt szerezhetnek be, melyeknek eladási ára semmi esetben sem haladhatja meg a helyi kereskedelmi árat.

A kantinokból befolyó hasznot a hadifoglyok javára kell fordítani; e célra külön alapot kell létesíteni. A hadifoglyok képviselője jogosult a kantin igazgatásában és ennek az alapnak a kezelésében részt venni.

A tábor felosztatásakor a külön alapon lévő összeget valamely nemzetközi emberbaráti szervezetnek kell átadni, amely ugyanazon állampolgárságú hadifoglyok javára fordítja, mint akik hozzájárultak ennek az alapnak a létesítéséhez. Általános hazaszállítás esetén ezt a hasznot a fogva tartó Hatalom tartja meg, az érdekelt Hatalmak megállapodásának megfelelően.

III. Fejezet

Egészségügyi és orvosi gondozás

29. Cikk

A fogva tartó Hatalom tartozik a táborok tiszta és egészséges mivoltának biztosításához, valamint a járványok megelőzéséhez szükséges mindennemű egészségügyi rendszabályt fogantatosítani.

A hadifoglyoknak éjjel-nappal az egészségügyi követelményeknek megfelelő és állandóan tisztán tartott berendezések álljanak rendelkezésükre. Azokban a táborokban, ahol női hadifoglyok is tartózkodnak, részükre elkülönített berendezéseket kell fenntartani.

A fürdők és zuhanyok mellett, amelyekkel a táborokat lehetőséghez képest fel kell szerelni, a foglyoknak testi tisztaságuk naponkénti ápolására és fehérneműjük kimosására elegendő mennyiségű vizet és szappant kell adni; e célra berendezéseket, könnyítéseket és kellő időt kell engedélyezni részükre.

30. Cikk

Minden táborban megfelelő betegszobát kell berendezni, ahol a hadifoglyok mindazt a gondozást megkaphatják, amire szükségük lehet, és megkapják a megfelelő étrendet is. Adott esetben a ragályos és az elmebajban szenvedő betegek számára elkülönített helyiségeket kell fenntartani.

A súlyos betegségben szenvedő hadifoglyokat és azokat, akiknek állapota különös kezelést, sebészeti beavatkozást vagy kórházi ápolást igényel, ápolásukra alkalmas minden katonai vagy polgári gyógyintézetbe fel kell venni, még akkor is, ha hazaszállításuk a közel jövőre van tervbe véve. A rokkantak, különösen a vakok részére hazaszállításukig külön könnyítéseket kell biztosítani, ideértve újraoktatásukat is.

A hadifoglyokat elsősorban annak a Hatalomnak az orvosi személyzete kezeli, amelyhez tartoznak, és pedig lehetőleg a beteggel azonos nemzetiségű.

A hadifoglyokat nem szabad megakadályozni abban, hogy az orvosi hatóságoknál vizsgálat céljából jelentkezzenek. A fogva tartó hatóságok kívánatra tartoznak minden ápolásban

részesült hadifogolynak hivatalos bizonyítványt adni sebei vagy betegsége természetéről, a kezelés időtartamáról és a kapott ápolásról. E bizonyítvány másodpéldányát a Központi Hadifogoly Irodának kell megküldeni.

Az ápolási költségek, ideértve a hadifoglyok jó egészségi állapotának fenntartásához szükséges minden készülék, nevezetesen művégtagok, műfogak és egyébek, valamint szemüvegek költségei a fogva tartó Hatalmat terhelik.

31. Cikk

A hadifoglyokat legalább havonként egyszer orvosilag meg kell vizsgálni. Ez kiterjed mindegyik hadifogoly testsúlyának ellenőrzésére és jegyzékbe vételére is. A vizsgálat célja különösen az, hogy ellenőrizze az általános egészségi és táplálkozási állapotot, a tisztasági helyzetet, valamint hogy felderítse a ragályos betegségeket, nevezetesen a gümőkórt, a maláriát és a nemi betegségeket. E célból a rendelkezésre álló leghatékonyabb módszereket kell alkalmazni, például a gümőkórnak kezdeti állapotában levő felfedezésére időszakonként mikrofilmen röntgenfelvétel sorozatot kell készíteni.

32. Cikk

A fogva tartó Hatalom felkérheti azokat a hadifoglyokat, akik - bár nem voltak fegyveres erők egészségügyi szolgálatához beosztva - foglalkozásuk szerint orvosok, fogászok, ápolók vagy ápolónők, hogy egészségügyi hivatásukat ugyanahhoz a Hatalomhoz tartozó hadifoglyok érdekében gyakorolják, amelyhez ők is tartoznak. Ebben az esetben továbbra is hadifoglyok maradnak, azonban ugyanolyan bánásmódban részesülnek, mint a fogva tartó Hatalom által visszatartott orvosi személyzet megfelelő tagjai. Mentésíteni kell őket minden egyéb olyan munka alól, amelyre a 49. Cikk értelmében kötelezhetők volnának.

IV. Fejezet

A hadifoglyok segítésére visszatartott orvosi és egyházi személyzet

33. Cikk

A fogva tartó Hatalom által a hadifoglyok segítésére visszatartott egészségügyi és egyházi személyzet tagjai nem tekintendők hadifoglyoknak. Mindazonáltal legalább a jelen Egyezményben biztosított minden kedvezmény és védelem, valamint a hadifoglyok orvosi ápolásban és vallási vigaszban való részesítéséhez szükséges könnyítések megilletik őket.

A fogva tartó Hatalom törvényei és katonai szabályzatai keretében, illetékes szerveinek felügyelete alatt és hivatási lelkiismeretükkel összhangban ellátják orvosi és lelki feladataikat, elsősorban azon fegyveres erők hadifoglyainak érdekében, amelyekhez ők is tartoznak. Ezenkívül orvosi és egyházi hivatásuk gyakorlása érdekében a következő kedvezmények illetik meg őket:

a) Joguk van időszakonként a munkáskülönítményekben vagy a táboron kívül levő kórházakban tartott hadifoglyokat felkeresni. A fogva tartó hatóságok ebből a célból rendelkezésükre bocsátják a szükséges közlekedési eszközöket.

b) Minden táborban a legmagasabb rendfokozatú rangidős katonaeorvos felelős a tábor katonai hatóságai előtt mindenért, ami a visszatartott egészségügyi személyzet tevékenységével összefüggésben van. Ebből a célból az összeütköző Felek az ellenségeskedések kitörésétől kezdve megállapodnak abban, hogy egészségügyi személyzetük - ideértve a hadrakelt fegyveres erők sebesültjei és betegek helyzetének javítása tárgyában,

1949. augusztus 12-én kötött genfi Egyezmény 26. Cikkében említett egyesületek személyzetét is - rendfokozatai miként felelnek meg egymásnak. Az orvos és a tábori lelkész minden, feladatával kapcsolatban álló kérdésben közvetlenül fordulhat a tábor illetékes hatóságaihoz. Ez utóbbiak minden szükséges könnyítést megadnak az ezekkel a kérdésekkel kapcsolatos érintkezés céljából.

c) Habár a visszatartott személyzet szintén alá van vetve azon tábor belső fegyelmének, amelyben tartózkodik, mégsem kényszeríthető orvosi vagy vallási feladataival össze nem függő munkára.

Az összeütköző Felek az ellenségeskedések folyamán megállapodnak a visszatartott személyzet esetleges felváltása tárgyában, és meghatározzák annak módozatait.

Az előző rendelkezések egyike sem mentesíti a fogva tartó Hatalmat a hadifoglyokkal szemben az egészségügyi és a lelki gondozás tekintetében fennálló kötelezettségei alól.

V. Fejezet

Vallás, szellemi tevékenység és testgyakorlás

34. Cikk

A hadifoglyoknak vallásuk gyakorlására teljes szabadságot kell biztosítani, ideértve a részvételt hitfelekezetük istentiszteletein, azon feltétel alatt, hogy a katonai hatóság által előírt szokásos fegyelmi szabályokat betartják.

A vallási szertartások részére megfelelő helyiségeket kell biztosítani.

35. Cikk

Az ellenséges Hatalom fogságába jutott tábori lelkészeknek, akik a hadifoglyok segítésére visszamaradnak, vagy akiket visszatartanak, joguk van hivatásuk körében lelki gondozásban részesíteni a hadifoglyokat és hitsorsaik között, vallási meggyőződésükkel összhangban, szabadon gyakorolhatják hivatásukat. A lelkészeket el kell osztani azon táborok és munkáskülönítmények között, amelyekbe az ugyanazon fegyveres erőkhöz tartozó, ugyanazt a nyelvet beszélő vagy ugyanazon hitfelekezethez tartozó hadifoglyok vannak beosztva. A táboron kívüli hadifoglyok meglátogatása céljából megilletik őket a szükséges könnyítések és különösen a 33. Cikkben említett közlekedési eszközök. A cenzúra feltétel alatt szabadon levelezhetnek hivatásukkal járó vallási tevékenységükről a fogva tartó ország egyházi hatóságaival és a nemzetközi egyházi szervezetekkel. Az e cél érdekében részükről továbbított leveleket és levelezőlapokat a 71. Cikkben megállapított kereten felül kell számítani.

36. Cikk

Azok a hadifoglyok, akik valamely hitfelekezet lelkészei, de saját hadseregükben nem voltak tábori lelkészek - felekezetük elnevezésére való tekintet nélkül - hitsorsaik körében lelkészi tevékenységet fejthetnek ki. Ezek a fogva tartó Hatalom által visszatartott tábori lelkészekkel azonos bánásmódban részesülnek. Semmiféle más munkára sem kényszeríthetők.

37. Cikk

Ha a hadifoglyok nem részesülnek fogságban levő tábori lelkész vagy hitfelekezetük más fogoly lelkésze által nyújtott lelki gondozásban, úgy a érdekelt foglyok kérésére a lelkészi szolgálat ellátására hitfelekezetükhöz tartozó lelkészt vagy ilyennek hiányában - ha vallási

szempontból lehetséges - megfelelő világi személyt kell kijelölni. A fogva tartó Hatalom jóváhagyását feltételező kijelölést az érdekelt hadifoglyok közösségének hozzájárulásával, és amennyiben szükséges, ugyanazon felekezeti helyi egyházi hatóságának jóváhagyásával kell fogantatosítani. Az így kijelölt személy a fogva tartó Hatalom által a fegyelem és a katonai biztonság érdekében felállított szabályokhoz alkalmazkodni tartozik.

38. Cikk

A fogva tartó Hatalom a foglyok egyéni hajlamainak tekintetbe vételével előmozdítani tartozik a hadifoglyok szellemi, oktatási, szórakozási és sporttevékenységét; köteles intézkedni e tevékenységek gyakorlásának biztosítása tárgyában, rendelkezésükre bocsátván a megfelelő helyiségeket és a szükséges felszerelést.

A hadifoglyoknak lehetőséget kell biztosítani testgyakorlatok végzésére, ideértve a sportot és a játékokat, valamint a szabad levegőn való tartózkodást. Erre a célra minden táborban szabad teret kell fenntartani.

Vl. Fejezet

Fegyelem

39. Cikk

Minden hadifoglytábort egy, a fogva tartó Hatalom rendes fegyveres erőéhez tartozó felelős tiszt közvetlen parancsnoksága alá kell helyezni. A jelen Egyezmény szövegét ennek a tisztnak rendelkezésére kell bocsátani, aki köteles gondoskodni arról, hogy a parancsnoksága alatt álló személyzet az Egyezmény rendelkezéseit megismerje, és felelős annak, kormányának felügyelete alatt leendő alkalmazásáért.

A hadifoglyok - a tisztek kivételével - a fogva tartó Hatalom összes tisztjeinek kötelesek tisztelegni, és a saját hadseregükönél érvényben levő szabályzatok által előírt külső tiszteletadás jeleit megadni.

A hadifogly tisztek csak e Hatalom náluk magasabb rendfokozattal bíró tisztjeinek kötelesek tisztelegni; mindazonáltal a táborparancsnoknak rangjára való tekintet nélkül tartoznak tisztelegni.

40. Cikk

A rendfokozati és nemzetiségi jelvények, valamint a kitüntetések viselése megengedett.

41. Cikk

A jelen Egyezménynek és mellékleteinek szövegét, valamint a 6. Cikkben említett külön megállapodások tartalmát minden hadifoglytáborban a hadifoglyok nyelvén ki kell függeszteni oly helyen, ahol ezeket az összes foglyok tanulmányozhatják. Ezeket a szövegeket kívánatra azokkal a hadifoglyokkal is közölni kell, akik képtelenek a kifüggesztett szöveget tanulmányozni.

A hadifoglyok magatartására vonatkozó mindennemű szabályzatot, rendeletet, értesítést és közleményt a hadifoglyok által értett nyelven kell közölni; azokat a fent említett módon kell közhírré tenni, és azokból példányt kell juttatni a bizalmi egyéneknek. A hadifoglyokhoz egyénileg intézett rendelkezéseket és parancsokat szintén általuk értett nyelven kell szövegezni.

42. Cikk

Fegyverhasználat a hadifoglyokkal szemben, különösen azokkal szemben, akik megszöknek vagy megszökni próbálnak, csak a végső esetben jöhet tekintetbe, és azt mindig a körülményeknek megfelelő felszólításnak kell megelőzni.

VII. Fejezet

A hadifoglyok rendfokozatai

43. Cikk

A hadviselő Felek az ellenségeskedések megkezdésétől kölcsönösen közlik egymással a jelen Egyezmény 4. Cikkében említett összes személyek címeit és rendfokozatait, hogy az egyenlő rendfokozatú tisztek között az egyenlő bánásmódot biztosíthassák; a később létesített címeket és rendfokozatokat szintén közölni kell. A fogva tartó Hatalom köteles elismerni a hadifoglyoknak adományozott új rendfokozatokat, ha ezeket az a Hatalom, amelyhez a hadifoglyok tartoznak, szabályszerűen közölte vele.

44. Cikk

A hadifogoly tiszteket és hasonló állásúakat rendfokozatuknak és koruknak megfelelő bánásmódban kell részesíteni. A tiszti táborok kiszolgálásának biztosítására ugyanahhoz a hadsereghez tartozó, és amennyiben lehet, ugyanazt a nyelvet beszélő hadifogoly katonát kell vezényelni elegendő számban és tekintettel a tisztek és hasonló állásúak rendfokozatára; ezek semmi más munkára nem kényszeríthetők. Az étkezdének maguk a tisztek által való irányítását mindenképpen támogatni kell.

45. Cikk

A nem tiszt és hasonló állású hadifoglyokat a rendfokozatuknak és koruknak megfelelő bánásmódban kell részesíteni. Az étkezdének maguk a hadifoglyok által való irányítását mindenképpen támogatni kell.

VIII. Fejezet

A hadifoglyok áthelyezése a táborba érkezésük után

46. Cikk

A fogva tartó Hatalom a hadifoglyok áthelyezéséről való döntésnél köteles figyelemmel lenni maguknak a hadifoglyoknak az érdekeire, különösen arra, hogy az áthelyezés ne nehezítse hazaszállításukat.

A hadifoglyok áthelyezését mindig emberséges módon kell végrehajtani és nem kedvezőtlenebb feltételek mellett, mint amilyenek között a fogva tartó Hatalom csapatainak áthelyezése történik. Mindenkor tekintettel kell lenni a hadifoglyok által megszokott éghajlati viszonyokra; az áthelyezés körülményei semmi esetre se legyenek károsak az egészségükre.

A fogva tartó Hatalom a hadifoglyokat áthelyezésük ideje alatt ivóvízzel és az egészségük fenntartásához elegendő mennyiségű élelmiszerrel, továbbá szükséges ruházattal, szállással és orvosi gondozással köteles ellátni. Különösen tengeren vagy levegőn át szállításuk esetén

köteles minden intézkedést megtenni áthelyezés alatti biztonságuk érdekében, és elutazásuk előtt tartozik elkészíteni az áthelyezett hadifoglyok teljes névjegyzékét.

47. Cikk

A beteg és a sebesült hadifoglyok nem helyezhetők át addig, amíg gyógyulásukat az utazás veszélyeztetheti, kivéve, ha biztonságuk ezt parancsolóan megköveteli.

Ha az arcvonal közeledik a táborhoz, a táborban levő hadifoglyok csak akkor helyezhetők át, ha áthelyezésük elég biztonságos feltételek mellett foganatosítható, vagy ha nagyobb veszély fenyegeti őket a visszamaradás, mint az áthelyezés esetén.

48. Cikk

A hadifoglyokat áthelyezésük esetén elutazásukról és új postai címükről hivatalosan tájékoztatni kell; ezt a tájékoztatást megfelelő időben kell megadni, hogy elkészíthessék csomagjaikat, és értesíthessék családjukat.

A hadifoglyoknak joguk van személyes tárgyaik, levelezésük és a címükre érkezett csomagok magukkal vitelére, ezeknek súlyát, ha az áthelyezés körülményei megkövetelik, korlátozni lehet arra, amit a fogoly ésszerűen magával vihet, ez azonban semmi esetre sem haladhatja meg a huszonöt kilót.

A régi táborba címzett leveleket és csomagokat késelem nélkül továbbítani kell. A táborparancsnok a bizalmi egyénnel egyetértésben intézkedni tartozik a hadifoglyok közös javainak és azon csomagjainak átszállításáról, amelyeket a hadifoglyok a jelen Cikk második bekezdése alapján elrendelt korlátozás következtében nem vihetnek magukkal. Az áthelyezéssel kapcsolatos költségek a fogva tartó Hatalmat terhelik.

III. Rész

A HADIFOGLYOK MUNKÁJA

49. Cikk

A fogva tartó Hatalom a munkabíró hadifoglyokat munkásokként alkalmazhatja koruk, nemük, rendfokozatuk, valamint testi alkalmasságuk és különösen annak figyelembevételével, hogy jó egészségi és lelki állapotuk sérelmet ne szenvedjen.

A fogoly tiszthelyettesek csak felügyelői munkára kötelezhetők. Akik önként vállalnak munkát, kérhetik, hogy nekik megfelelőbb munkára alkalmazzák őket, és ezt a kérést lehetőleg teljesíteni kell.

Ha a tisztek vagy hasonló állásúak nekik megfelelő munkát kérnek, ezt a kérésüket lehetőleg teljesíteni kell. Ezeket semmi esetre sem lehet munkára kötelezni.

50. Cikk

A hadifoglyokat a táboruk igazgatásával, berendezésével vagy fenntartásával kapcsolatos munkák kivételével csak az alább felsorolt csoportokba tartozó munkára lehet kötelezni:

- a) mezőgazdaság;
- b) termelő iparok, nyersanyagokat feltáró vagy gyáriparok, kivéve a vas-, gép- és vegyipart, a közmunkákat és a katonai jellegű vagy katonai rendeltetésű építkezési munkákat;
- c) nem katonai jellegű és rendeltetésű szállítás és áruakodás;
- d) kereskedelmi és művészeti tevékenység;
- e) házi munkák;

f) nem katonai jellegű vagy rendeltetésű közszolgáltatások.

A fenti rendelkezések megszegése esetében a hadifoglyok a 78. Cikknek megfelelően panaszjoggal élhetnek.

51. Cikk

A hadifoglyoknak elfogadható munkafeltételekhez van joguk, különösen, ami a szállást, az ételmezést, a ruházkodást és a felszerelést illeti; e feltételek nem lehetnek rosszabbak a fogva tartó Hatalomnak hasonló munkáknál alkalmazott állampolgáira irányadó feltételeknél; figyelembe kell venni az éghajlati viszonyokat is.

A hadifoglyok munkáját igénybe vevő fogva tartó Hatalom azokon a vidékeken, ahol a hadifoglyok dolgoznak, biztosítani tartozik a belföldi munkásvédelmi szabályok alkalmazását és különösen a munkások biztonságára vonatkozó szabályok végrehajtását.

A hadifoglyokat ki kell képezni, és el kell őket látni az általuk elvégzendő munkának megfelelő és a fogva tartó Hatalom állampolgárai részére előírtakhoz hasonló védelmi eszközökkel. Az 52. Cikk rendelkezéseiben foglaltak feltétele mellett a foglyok kitehetők a polgári munkával járó szokásos veszélyeknek.

A munkafeltételek sohasem súlyosbíthatók fegyelmi intézkedések útján.

52. Cikk

Az önkéntes vállalás kivételével egyetlen hadifogoly sem alkalmazható egészségtelen és veszélyes jellegű munkára.

Egyetlen hadifogoly sem alkalmazható olyan munkára, amelyet a fogva tartó Hatalom fegyveres erőinek tagjára lealázónak lehet tekinteni.

Aknák vagy más hasonló készülékek felszedését veszélyes munkának kell tekinteni.

53. Cikk

A hadifogoly napi munkaideje, a munkába menés és a visszatérés idejével együtt, túl hosszú nem lehet, és semmi esetre sem haladhatja meg a fogva tartó Hatalom azon a vidéken, ugyanolyan munkánál polgári munkásként alkalmazott állampolgárainak munkaidejét.

A hadifoglyok részére a napi munka közben legalább egy órai pihenőt kell biztosítani; ennek a pihenőnek azonosnak kell lenni azzal, amely a fogva tartó Hatalom munkásaira irányadó, ha az hosszabb. Ugyancsak biztosítani kell a hadifoglyoknak minden héten egyszer egyfolytában 24 órás pihenőt is, lehetőleg vasárnap vagy a hadifoglyok hazájában szokásos pihenő napon. Ezenkívül minden hadifogoly, aki egy évig dolgozott, egyfolytában nyolc napig tartó pihenésben részesül, amely időre munkára ellenértékét meg kell neki fizetni.

Ha oly módszerek nyernek alkalmazást, mint a darabbérrendszer, ezeknek nem szabad a munkaidő tartalmát túlságosan meghosszabbítani.

54. Cikk

A hadifoglyok részére járó munkabér összegét a jelen Egyezmény 62. Cikkének rendelkezései szerint kell megállapítani.

Azok a hadifoglyok, akiket üzemi baleset ért, vagy munkájuk alatt vagy annak folytán valamely betegséget szenvednek, megkapják mindazt az ápolást, amelyet állapotuk szükségessé tesz. Ezenkívül a fogva tartó Hatalom részükre orvosi bizonyítványt állít ki, amely lehetővé teszi számukra, hogy jogaikat annál a Hatalomnál érvényesítsék, amelyhez tartoznak és a bizonyítvány másolatát megküldi a 123. Cikkben említett Központi Hadifogoly Irodának.

55. Cikk

A hadifoglyok munkaképességét időszakos orvosi vizsgálat útján legalább havonként egyszer ellenőrizni kell. E vizsgálatoknál különösen azoknak a munkáknak a természetére kell figyelemmel lenni, amelyekre a hadifoglyok kényszerítve vannak.

Ha valamelyik hadifogoly munkaképtelennek tartja magát, joga van táborának orvosi hatóságai előtt jelentkezni, az orvosok javasolhatják, hogy azokat a foglyokat, akik véleményük szerint munkaképtelenek, mentesítsék a munka alól.

56. Cikk

A munkáskülönítmények rendje a hadifogolytáborok rendjéhez hasonló.

Minden munkáskülönítmény valamely hadifogolytábor felügyelete alatt áll, és igazgatásilag is ahhoz tartozik. E tábor katonai hatóságai és ennek parancsnoka - kormányuk ellenőrzése mellett - felelősek a jelen Egyezmény rendelkezéseinek a munkáskülönítménynél való betartásáért.

A tábor parancsnoka jegyzéket vezet a táborhoz tartozó munkáskülönítményekről, és azt a Védőhatalommal, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságával, valamint a hadifoglyokat segítő egyéb szervezeteknek megbízottaival közli, ha a tábort meglátogatják.

57. Cikk

A magánszemélyek számára dolgozó hadifoglyokkal való bánásmód, még ha a hadifogoly őrizetét és védelmét ezek a magánszemélyek saját felelősségükre látják is el, legalábbis azonos azzal, amit a jelen Egyezmény megállapít; a fogva tartó Hatalom, a katonai hatóságok és annak a tábornak a parancsnoka, amelyhez a hadifoglyok tartoznak, a teljes felelősséget viselik e hadifoglyok eltartásáért, ápolásáért, a velük való bánásmódért és munkabérük kifizetéséért.

E hadifoglyok jogosultak érintkezésben maradni ama táborok bizalmi egyeeneivel, amelyhez tartoznak.

IV. Rész

A HADIFOGLYOK PÉNZBELI SEGÉLYFORRÁSAI

58. Cikk

A fogva tartó Hatalom az ellenségeskedések kitörésétől kezdve és amíg e tárgyban a Védőhatalommal nem állapodott meg, meghatározhatja azt a legnagyobb összeget, amelyeket a hadifoglyok készpénzben vagy hasonló alakban maguknál tarthatnak. Minden, a hadifoglyokat jogosan megillető, azonban ezt a mértéket meghaladó összeget, amelyet tőlük elvettek vagy visszatartottak, valamint a részükről elhelyezett minden pénzletétet számlájuk javára kell könyvelni, és hozzájárulásuk nélkül nem szabad más pénzre átváltani.

Ha a hadifoglyok engedélyt kapnak arra, hogy a táboron kívül készpénzfizetés ellenében bevásárlásokat eszközöljenek vagy szolgáltatásokat vegyenek igénybe, ezeket a fizetéseket az érdekelt foglyok terhére írja. E tárgyban szükséges szabályokat a fogva tartó Hatalom állapítja meg.

59. Cikk

A hadifoglyoktól fogságba esésük alkalmával a 18. Cikk értelmében elvett és a fogva tartó Hatalom pénznemében megállapított összegeket a jelen Rész 64. Cikkében foglalt rendelkezéseknek megfelelően mindegyik hadifogoly számlája javára kell írni.

Ugyancsak e számla javára kell írni a fogva tartó Hatalom pénznemében meghatározott azokat az összegeket is, amelyek a hadifoglyoktól ugyanakkor elvett, más pénznemben meghatározott összegek átváltásából származnak.

60. Cikk

A fogva tartó Hatalom az összes hadifoglyoknak havonként előleget folyósít a zsoldra, amelynek összegét az alábbi összegeknek e Hatalom pénznemére való átszámítása útján kell megállapítani.

- I. Csoport: őrmesternél alacsonyabb rendfokozatú foglyoknál: 8 svájci frank;
- II. Csoport: őrmesterek és más tiszthelyettesek vagy velük egyenlő rendfokozatú foglyok: 12 svájci frank;
- III. Csoport: tisztek századosig bezárólag vagy velük egyenlő rendfokozatú foglyok: 50 svájci frank;
- IV. Csoport: őrnagyok, alezredek, ezredek vagy velük egyenlő rendfokozatú foglyok: 60 svájci frank;
- V. Csoport: tábornokok vagy velük egyenlő rendfokozatú foglyok: 75 svájci frank.

Az összeütközésben érdekelt Hatalmak azonban külön megállapodás útján a fent felsorolt különböző csoportokba tartozó hadifoglyoknak járó zsoldelőlegek összegét módosíthatják.

Mindazonáltal, ha a fenti első bekezdésben említett összegek a fogva tartó Hatalom fegyveres erői tagjainak fizetett zsoldhoz viszonyítva túlságosan magasak lennének, vagy ha folyósításuk e Hatalomnak bármi más okból komoly zavart okozna, ez utóbbi, amíg ezen összegek módosítása tárgyában azzal a Hatalommal, amelyhez a hadifoglyok tartoznak, külön megállapodást nem kötött:

a) folytatja a hadifoglyok számláinak meghitelezését az első bekezdésben említett összegekkel,

b) ideiglenesen ésszerű összegekre korlátozhatja a zsoldelőlegek terhére a hadifoglyoknak saját használatukra rendelkezésre bocsátott összegeket; az I. csoportba tartozó foglyoknál azonban ezek az összegek sohasem lehetnek kisebbek azoknál, amelyeket a fogva tartó Hatalom a saját fegyveres erőinek tagjai részére fizet.

Az ilyen korlátozások indokait késedelem nélkül közölni kell a Védőhatalmakkal.

61. Cikk

A fogva tartó Hatalom szétosztás végett elfogadja azokat a pénzküldeményeket, amelyeket az a Hatalom, amelyhez a hadifoglyok tartoznak, a zsold kiegészítése címén küld, feltéve, hogy ezek az összegek az ugyanazon csoportba tartozó mindegyik hadifogoly részére azonosak, azok ezen Hatalomhoz tartozó, ebbe a csoportba eső minden egyes hadifogoly javára kifizetendők, és mihelyt lehetséges, a 64. Cikk rendelkezéseinek megfelelően a foglyok egyéni számláin jóváírandók. Ezek a zsoldkiegészítések a fogva tartó Hatalmat a jelen Egyezmény alapján terhelő semmiféle kötelezettség alól sem mentesítik.

62. Cikk

A hadifoglyok közvetlenül a fogva tartó hatóságoktól méltányos munkabért kapnak, amelyek összegét e hatóságok határozzák meg, amely azonban egy egész munkanapra semmiképpen sem lehet kevesebb egynegyed svájci franknál. A fogva tartó Hatalom a

foglyokkal és a Védőhatalom útján azzal a Hatalommal, amelyhez tartoznak, közli az általa meghatározott napi munkabérek nagyságát.

A fogva tartó hatóságoknak ugyancsak munkabért kell fizetni a tábor igazgatásával, belső berendezésével vagy fenntartásával összefüggő feladatok teljesítésére, vagy ezzel kapcsolatos kisipari munka elvégzésére tartósan alkalmazott hadifoglyok részére, valamint a bajtársaik érdekében lelkeszi vagy orvosi működésre felkért foglyok részére is.

A bizalminak, segédeknek és esetleges tanácsadóinak járó munkadíjat a kázinó bevételeiből fenntartott alap terhére kell kifizetni; ennek összegét a táborparancsnok jóváhagyásával a bizalmi állapítja meg. Ha nincs ilyen alap, a fogva tartó hatóságok méltányos munkadíjat fizetnek ki.

63. Cikk

A hadifoglyoknak joguk van a számukra egyénileg vagy együttesen küldött pénzküldeményeket átvenni.

Mindegyik hadifogoly rendelkezik számlájának a következő Cikkben említett cselekvő egyenlegével; rendelkezési jogának korlátait a fogva tartó Hatalom állapítja meg, és ez teljesíti a kívánt kifizetéseket is. A fogva tartó Hatalom részéről lényegesnek tartott pénzügyi és valutakorlátozások fenntartásával a hadifoglyok külföldre is jogosultak átutalásokat eszközölni. Ebben az esetben a fogva tartó Hatalom különösen azokat az átutalásokat részesíti előnyben, amelyeket a foglyok azoknak javára eszközölnék, akiknek eltartásáról gondoskodni tartoznak.

A hadifoglyok, ha az a Hatalom, amelyhez tartoznak, hozzájárul, mindenképpen eszközölhetnek saját országukba átutalást a következő eljárás szerint: a fogva tartó Hatalom a Védőhatalom útján az említett Hatalomnak értesítést küld, amely tartalmazza az átutaló, valamint a kedvezményezett személyére, továbbá a fizetendő összegre vonatkozóan a fogva tartó Hatalom pénznemében meghatározott adatokat; azt az értesítést az érdekelt fogoly írja alá, és a táborparancsnok ellenjegyzi. A fogva tartó Hatalom ezzel az összeggel megterheli a fogoly számláját; a foglyot terhelő összegeket e Hatalom annak a Hatalomnak írja jóvá, amelyhez a fogoly tartozik.

Az előző rendelkezések alkalmazása tekintetében a fogva tartó Hatalom számára a jelen Egyezmény V. mellékletébe felvett szabályzatminta nyújt hasznos irányítást.

64. Cikk

A fogva tartó Hatalom minden egyes hadifogoly részére számlát nyit, amely legalább az alábbi adatokat tartalmazza:

1. a fogolynak zsoldelőleg, munkabér vagy bármi más címen járó vagy általa átvett összegeket, a tőle elvett összegeket a fogva tartó Hatalom pénznemében kifejezve;
2. a fogolynak készpénzben vagy hasonló alakban kifizetett összegeket; az ő számlája terhére és kívánságára kifizetett összegeket; az előző Cikk harmadik bekezdése értelmében átutalt összegeket.

65. Cikk

A hadifogoly számlájára vezetett minden tételt a hadifogolynak vagy a nevében eljáró bizalminak kell ellenjegyezni, vagy kézjeggyel ellátni.

A hadifoglyoknak mindenkor ésszerű könnyítéseket kell biztosítani, hogy megtekinthessék számlájukat, és arról másolatokat kaphassanak; a számlát a Védőhatalom képviselői is ellenőrizhetik, amikor a tábort meglátogatják.

Ha a hadifoglyokat az egyik táborból a másikba helyezik át, személyes számlájukat is át kell adni. Abban az esetben, ha a hadifoglyokat a fogva tartó Hatalomtól egy másik Hatalomhoz helyezik át, a tulajdonukat képező azokat az összegeket, amelyek nem a fogva tartó Hatalom pénzmemében vannak meghatározva, szintén át kell adni; a számlájukon javukra fennmaradt egyéb összegekről tanúsítványt kell részükre kiállítani.

Az érdekelt összeütköző Felek a Védőhatalom közvetítésével megállapodhatnak abban, hogy meghatározott időközökben közlik egymással a hadifoglyok számláinak kivonatát.

66. Cikk

Amikor a hadifogoly fogsága szabadon bocsátás vagy hazaszállítás következtében véget ér, a fogva tartó Hatalom az illetékes tiszt által aláírt nyilatkozatot ad ki, amely igazolja a fogsága végén neki járó cselekvő egyenleget. Másrészt a fogva tartó Hatalom a Védőhatalom közvetítésével oly jegyzéket juttat el ahhoz a Hatalomhoz, amelyhez a hadifoglyok tartoznak, amely minden adatot tartalmaz azokra a hadifoglyokra vonatkozóan, akiknek a fogsága hazaszállítás, szabadon bocsátás, szökés, halál folytán vagy bármi más okból véget ért, s nevezetesen igazolja a hadifoglyok számláinak cselekvő egyenlegét. E jegyzékek minden lapját a fogva tartó Hatalom képviselője hitelesíti.

Az érdekelt Hatalmak a fent említett rendelkezéseket külön megegyezéssel egészben vagy részben módosíthatják.

Az a Hatalom, amelyhez a hadifogoly tartozik, felelős azért, hogy a hadifoglyokkal rendezze a fogva tartó Hatalom részéről fogságuk megszűnésekor javukra járó cselekvő egyenleget.

67. Cikk

A hadifoglyoknak a 60. Cikknek megfelelően zsoldra kifizetett előlegeket olyanoknak kell tekinteni, mintha azokat annak a Hatalomnak a nevében folyósították volna, amelyhez tartoznak; ezek a zsoldelőlegek, valamint az említett Hatalom részéről a 63. Cikk harmadik bekezdése és a 68. Cikk alapján teljesített minden fizetés az érdekelt Hatalmak között az ellenségeskedések végén megállapodás tárgyát képezi.

68. Cikk

A hadifoglyok részéről munkából eredő baleset vagy egyéb rokkantság alapján kártérítés iránt előterjesztett kérelmet, a Védőhatalom közvetítésével, azzal a Hatalommal kell közölni, amelyhez a hadifogoly tartozik. A fogva tartó Hatalom az 54. Cikk rendelkezéseinek megfelelően minden esetben nyilatkozatot ad a hadifoglyoknak, amely igazolja a sebesülés vagy rokkantság természetét, azokat a körülményeket, amelyek között az létrejött, és tájékoztatást ad a hadifogolynak nyújtott orvosi kezeléssel vagy más gondozásról. Ezt a nyilatkozatot a fogva tartó Hatalom egyik felelős tisztje írja alá, az orvosi jellegű közléseket az egészségügyi szolgálathoz tartozó orvos hitelesíti.

A fogva tartó Hatalom azzal a Hatalommal, amelyhez a hadifoglyok tartoznak, ugyancsak közli a hadifogoly által előterjesztett azokat a kérelmeket is, amelyek a 18. Cikk alapján tőle elvett és hazaszállításkor vissza nem adott személyes dolgokra, összegekre vagy értéktárgyakra vonatkoznak, s mindazon kártérítési kérelmeket is, amelyek oly veszteségre vonatkoznak, amelyet a hadifogoly a fogva tartó Hatalom vagy valamely alkalmazottja hibájának tulajdonít. A fogva tartó Hatalom a maga részéről saját költségén pótolja azokat a személyes tárgyakat, amelyekre a fogolynak fogsága alatt szüksége van. A fogva tartó Hatalom a fogolynak mindenestre valamely felelős tiszt által aláírt nyilatkozatot ad át, amely

megadja a szükséges felvilágosításokat azokra az okokra nézve, amelyek miatt ezeket a dolgokat, összegeket és értéktárgyakat nem adták neki vissza. E nyilatkozat másodpéldányát a 123. Cikkben említett Központi Hadifogoly Iroda útján meg kell küldeni annak a Hatalomnak, amelyhez a hadifogoly tartozik.

V. Rész

A HADIFOGLYOK KAPCSOLATA A KÜLVILÁGGAL

69. Cikk

A fogva tartó Hatalom, mihamarabb hadifoglyok jutnak hatalmába, a jelen Rész rendelkezéseinek végrehajtása céljából kiadott szabályokról tájékoztatja ezeket, valamint a Védőhatalom közvetítésével azt a Hatalmat is, amelyhez tartoznak; ugyancsak közli ezen szabályok minden módosítását is.

70. Cikk

Minden hadifogolynak lehetővé kell tenni, mihamarabb fogságba esett és legkésőbb a táborba érkezése után egy héttel, még ha átmenő táborról is van szó, valamint betegség, tábori kórházba vagy más táborba való átszállítása esetén is, hogy egyrészt közvetlenül a családjának, másrészt a 123. Cikkben említett Központi Hadifogoly Irodának egy, lehetőleg a jelen Egyezményhez csatolt minta szerint készült levelezőlapot küldjön, amelyben tájékoztatja őket fogságba eséséről, címéről és egészségi állapotáról. Az említett levelezőlapokat a lehető legnagyobb gyorsasággal kell továbbítani, azok továbbítása semmiképpen sem késleltethető.

71. Cikk

A hadifoglyok jogosultak leveleket és levelezőlapokat küldeni és kapni. Ha a fogva tartó Hatalom a levelezés korlátozását tartja szükségesnek, legalább havonként két, lehetőleg a jelen Egyezményhez csatolt minta szerint készült levél és négy levelezőlap küldését kell megengednie (nem számítva a 70. Cikkben említett levelezőlapokat). Más korlátozás csak akkor állapítható meg, ha a Védőhatalom a megállapítandó korlátozásokat alapos okból maguknak a hadifoglyoknak érdekében állóknak minősíti, figyelemmel azokra a nehézségekre, amelyekkel a fogva tartó Hatalom a szükséges cenzúra foganatosítására kellő számú képzett fordító alkalmazása tekintetében találkozhat. A hadifoglyoknak címzett levelek korlátozását csak az a Hatalom határozhatja el, amelyhez tartoznak, esetleg a fogva tartó Hatalom kérésére. Ezeket a leveleket és levelezőlapokat a fogva tartó Hatalom rendelkezésére álló lehető leggyorsabb eszközökkel kell továbbítani; nem késleltethetők és nem tarthatók vissza fegyelmi okokból.

Azok a hadifoglyok, akik már régóta nem kaptak hírt a családjukról, vagy akik rendes úton képtelenek hírt adni magukról, vagy hírt kapni hazulról, valamint azok, akiket jelentős távolság választ el családjuktól, jogosultak táviratokat küldeni, amelyeknek díja a fogva tartó Hatalomnál levő számlájuk megterhelésével vagy a rendelkezésükre álló pénzből egyenlítendő ki. A hadifoglyot ez a kedvezmény sürgősség esetén is megilleti.

A foglyok általában anyanyelvükön leveleznek. Az összeütköző Felek megengedhetik a levelezést más nyelven is.

A foglyok postáját tartalmazó zsákokat gondosan le kell pecsételni; világosan fel kell tüntetni tartalmukat, és a rendeltetési postahivatalhoz kell címezni.

72. Cikk

A hadifoglyok akár posta útján, akár bármi más úton egyéni és együttes küldeményeket kaphatnak, amelyek különösen élelmiszereket, ruhaneműket, gyógyszereket, valamint vallási, tanulmányi és szórakozási szükségleteik kielégítésére szolgáló cikkeket tartalmazhatnak, ideértve a könyveket, kegyzsereket, tudományos felszereléseket, vizsgával kapcsolatos iratokat, hangszereket, sportfelszereléseket és a hadifoglyok tanulmányainak folytatását vagy valamely művészi tevékenység gyakorlását lehetővé tevő eszközöket.

Ezek a küldemények semmiképpen nem mentesíthetik a fogva tartó Hatalmat a jelen Egyezmény alapján terhelő kötelezettségei alól.

Ezeket a küldeményeket egyedül oly korlátozásoknak lehet alávetni, amelyeket a Védőhatalom maguknak a hadifoglyoknak az érdekében javasol, vagy amelyeket - de csak saját küldeményeik tekintetében - a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága vagy a hadifoglyokat segítő más szervezet a szállítási és közlekedési eszközök kivételes túlterhelése miatt hoz javaslatba.

Az érdekelt Hatalmak - ha erre lehetőség van - külön megállapodásban szabályozzák az egyéni és az együttes küldemények elküldésének módját, amely azonban semmi esetre sem késleltetheti a hadifoglyoknak küldött segélycsomagok szétosztását. Az élelmiszer és ruházati csomagok nem tartalmazhatnak könyveket; az orvosi segélyszereket általában együttes csomagokban kell küldeni.

73. Cikk

Ha az érdekelt Hatalmak között az együttes segélycsomagok átvétele és szétosztása tekintetében külön megállapodás nem jön létre, az együttes segélyezést illetően a jelen Egyezményhez csatolt szabályzatot kell alkalmazni.

A fent említett külön megállapodások semmi esetre sem korlátozhatják a bizalmiaknak a hadifoglyoknak szánt segélycsomagok birtokba vételére, azoknak szétosztására, valamint azokkal a foglyok érdekében való rendelkezésre való jogát.

Ezek a megállapodások nem korlátozhatják azokat a jogokat sem, amelyek a Védőhatalom, a Vöröskereszt Nemzetközi bizottsága vagy a hadifoglyokat segítő minden más szervezet azon képviselőit megilletik, akiknek feladata az együttes küldemények továbbítása és a címzettek közötti szétosztásának ellenőrzése.

74. Cikk

A hadifoglyoknak szánt összes segélyküldemények mentesek mindennemű behozatali és egyéb illeték, valamint a vám alól.

A hadifoglyoknak szánt vagy általuk posta útján akár közvetlenül, akár a 122. Cikkben említett nemzeti tájékoztató irodák, akár a 123. Cikkben említett Központi Hadifogoly Iroda közvetítésével küldött levelek, segélyküldemények és engedélyezett pénzküldemények minden postai díj alól mentesek, mind a feladási és rendeltetési, mind a közbeeső országokban.

A hadifoglyoknak szánt oly segélyküldemények szállítási költségei, amelyek súlyuknál fogva vagy bármi más okból nem szállíthatók posta útján, a fogva tartó Hatalmat terhelik az ellenőrzése alatt álló összes területen. Az Egyezményben részes többi Hatalom a szállítási költségeket saját területén maga viseli.

E küldemények szállításából eredő azon költségek, amelyekre a fent említett mentesség nem terjed ki - az érdekelt Hatalmak közötti külön megállapodás hiányában - a feladót terhelik.

A Magas Szerződő Felek törekedni fognak a hadifoglyok által vagy részükre feladott táviratok díjának lehetőség szerinti csökkentésére.

75. Cikk

Abban az esetben, ha az érdekelt Hatalmakat a katonai műveletek megakadályozzák a küldemények szállítása tekintetében a 70., 71., 72. és 77. Cikknek értelmében őket terhelő kötelezettségek teljesítésében, az érdekelt Védőhatalmak, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága és bármely más, az összeütköző Hatalmak részéről engedélyezett szervezet vállalkozhat ezen küldemények szállításának megfelelő eszközökkel (vasúti kocsikkal, tehergépkocsikkal, hajókkal vagy repülőgépekkel stb.) való lebonyolítására. A Magas Szerződő Felek ebből a célból törekedni fognak arra, hogy ezeket a szállítási eszközöket részükre megszerezzék és azok forgalmát engedélyezzék, nevezetesen a szükséges mentesség biztosítása útján.

E szállítási eszközök egyszersmind felhasználhatók:

a) a 123. Cikkben említett Központi Hadifogoly Iroda és a 122. Cikkben említett nemzeti irodák közötti levelezés, jegyzékek és jelentések továbbítására;

b) a hadifoglyokra vonatkozó azon levelek és jelentések továbbítására, amelyeket a Védőhatalmak, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága vagy a hadifoglyokat segítő bármely más szervezet küld meg akár a saját megbízottainak, akár az összeütköző Feleknek.

A jelen rendelkezések egyik összeütköző Felet sem korlátozhatják az előnyösebbnek látszó más szállítási módok megszervezésében és a megállapodás szerinti feltételek mellett menlevelek kiállításában.

Ezen szállítási eszközök felhasználása folytán felmerült költségek - külön megállapodás hiányában - arányosan terhelik azokat az összeütköző Feleket, amelyek állampolgárai javára a szállítások történtek.

76. Cikk

A hadifoglyoknak címzett vagy az általuk feladott levelek ellenőrzését (cenzúrázását) a lehető legrövidebb idő alatt kell lebonyolítani. Az ellenőrzést (cenzúrát) csak a feladási és a rendeltetési hely állama gyakorolhatja, és mindegyik csak egyszer.

A hadifoglyoknak szánt küldemények ellenőrzését nem szabad oly körülmények között végezni, mely az élelmiszereket megromlás veszélyének teszi ki; az ellenőrzést - hacsak nem iratról vagy nyomtatványról van szó - a címzettnak vagy általa szabályszerűen meghatalmazott bajtársának jelenlétében kell foganatosítani. Az egyéni vagy együttes küldeményeknek a foglyok részére való átadása semmi esetre sem késleltethető az ellenőrzéssel (cenzúrázással) járó nehézségek címén.

Az összeütköző Felek részéről katonai vagy politikai okokból elrendelt bármely levelezési tilalom csak ideiglenes jellegű lehet és csak a lehető legrövidebb ideig tarthat.

77. Cikk

A fogva tartó Hatalmak a Védőhatalom vagy a 123. Cikkben említett Központi Hadifogoly Iroda közvetítésével minden tekintetben elősegítik a hadifoglyoknak szánt vagy tőlük származó iratok, ügydarabok, okiratok, különösen pedig a meghatalmazások és végrendeletek továbbítását.

A fogva tartó Hatalmak minden esetben segítik a hadifoglyokat ezen okiratok kiállításában; a hadifoglyokat különösen is feljogosítják arra, hogy jogász véleményét kérhessék ki és aláírásukat hitelesíttethessék.

VI. Rész

A HADIFOGLYOK KAPCSOLATAI A HATÓSÁGOKKAL

I. Fejezet

A hadifoglyoknak a fogságban való bánásmódra vonatkozó panaszai

78. Cikk

A hadifoglyoknak jogukban áll, hogy azokhoz a katonai hatóságokhoz, amelyeknek hatalmában vannak, előterjesszék a fogságban való bánásmódra vonatkozó kérelmeiket.

Ugyancsak korlátlanul jogukban áll, hogy - ha szükségesnek tartják - akár a bizalmi útján, akár közvetlenül, a Védőhatalom képviselőihez forduljanak azoknak a pontoknak közlése végett, amelyek tekintetében a fogságban való bánásmódot illetőleg panaszuk merültek fel.

Ezek a kérelmek és panaszok nem korlátozhatók és nem számítanak be a 71. Cikkben említett levelezési keretbe. A kérelmeket és panaszokat sürgősen kell továbbítani. Azoknak benyújtása még abban az esetben sem szolgálhat büntetés alapjául, ha alaptalanoknak bizonyultak.

A bizalmiak a Védőhatalom képviselőinek időszakonként jelentéseket küldhetnek a táborokban fennálló helyzetről és a hadifoglyok szükségleteiről.

II. Fejezet

A hadifoglyok képviselői

79. Cikk

Minden helyen, ahol hadifoglyok vannak, azoknak a helyeknek a kivételével, ahol tiszteket őriznek, a foglyok szabadon és titkos szavazással hat hónaponként és üresedés esetén is bizalmiakat választanak, akik érdekeiknek a katonai hatóságok, a Védőhatalmak, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága és a hadifoglyokat segítő minden más szervezet előtti képviselőre hivatva vannak. A bizalmiak újra választhatók.

A tisztek és a hasonló állásúak táboraikban vagy a vegyes táborokban a legmagasabb rendfokozatban rangidős fogoly tisztet kell bizalmiként elismerni. A tiszti táborokban ezt egy vagy több, a tisztek által választott tanácsadó támogatja; a vegyes táborokban ez utóbbiak a nem tiszti rangú foglyok köréből és ezek által választandók.

A hadifogly munkástáborokba a hadifoglyokra háruló igazgatási teendők ellátására ugyanolyan nemzetiségű hadifogly tiszteket kell beosztani. Ezek a tisztek ezenkívül a jelen cikk első bekezdésének megfelelően bizalmi tisztségre is megválaszthatók. Ebben az esetben a bizalmiak segédeit nem tiszti állományú hadifoglyok közül kell választani.

Minden megválasztott bizalmi működésének megkezdése előtt a fogva tartó Hatalom megerősítésére szorul. Ha a fogva tartó Hatalom megtagadja a fogolytársai által megválasztott hadifogly megerősítését, a megtagadás indokait a Védőhatalommal közölnie kell.

A bizalminak az általa képviselt hadifoglyokkal azonos nemzetiségűnek kell lennie, ugyanazon nyelven kell beszélnie, és ugyanolyan életmódot kell folytatnia. Ezért a nemzetiségük, nyelvük vagy szokásaik szerint különböző táborrészekben elhelyezett hadifoglyoknak minden részlegben meg kell lennie az előbbi bekezdések rendelkezéseinek megfelelően a maguk bizalmijának.

80. Cikk

A bizalmiak kötelesek előmozdítani a hadifoglyok testi, erkölcsi és szellemi jólétét.

Nevezetesen, ha a hadifoglyok elhatároznák, hogy egymás között kölcsönös segítőegyesületet létesítenek, ez a szervezet a bizalmiak illetékessége alá tartozik, függetlenül a jelen Egyezmény egyéb rendelkezésben rájuk bízott különleges feladatoktól.

A bizalmiak, egyedül e megbízatásuk ténye alapján, a hadifoglyok részéről elkövetett jogsértésekért nem vonhatók felelősségre.

81. Cikk

A bizalmiak nem kötelezhetők munkára, ha ez feladatuk teljesítését megnehezítené.

A bizalmiak a foglyok közül kiválaszthatják a részükre szükséges segédeket. Minden anyagi könnyítést meg kell nekik adni, nevezetesen feladatuk teljesítéséhez szükséges mértékben bizonyos mozgási szabadságot kell biztosítani részükre (munkáskülönítmények meglátogatása, segélyküldemények átvétele stb.).

A bizalmiak jogosultak meglátogatni azokat a helyiségeket, ahol hadifoglyokat tartanak felügyelet (internálás) alatt, és ezek szabadon fordulhatnak tanácsért hozzájuk.

A bizalmiaknak egyszersmind a fogva tartó hatóságokkal, a Védőhatalmakkal, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságával és ennek kiküldötteivel, az orvosi vegyes bizottságokkal és a hadifoglyokat segítő szervezetekkel való postai és távirati érintkezésük tekintetében is minden könnyítést meg kell adni. A munkáskülönítmények bizalmiait ugyanezek a könnyítések illetik meg a főtábor bizalmiaival való érintkezésük tekintetében. Ez az érintkezés nem korlátozható és nem számítható be a 71. Cikkben említett keretbe.

Egyetlen bizalmi sem lehet áthelyezni anélkül, hogy ésszerűen szükséges időt ne biztosítottak volna részére abból a célból, hogy utódját a folyamatban levő ügyekről tájékoztassa.

Elmozdítás esetében ennek okait a Védőhatalommal közölni kell.

III. Fejezet

Büntető és fegyelmi megtorlás

I. Általános rendelkezések

82. Cikk

A fogva tartó Hatalom fegyveres erőinél hatályban levő törvények, szabályzatok és általános rendelkezések a hadifoglyokra is kiterjednek. Ez a Hatalom jogosult bírói és fegyelmi intézkedéseket tenni minden olyan hadifogollyal szemben, aki ezeket a törvényeket, szabályzatokat vagy általános rendelkezéseket megsértette. A jelen fejezet rendelkezéseivel ellentétes eljárás vagy megtorlás azonban nem alkalmazható.

Ha a fogva tartó Hatalom törvényei, szabályzatai vagy általános rendelkezései a hadifogly részéről elkövetett oly cselekményeket nyilvánítanak büntetendőnek, amely cselekmények nem lennének büntetendőek, ha azokat a fogva tartó Hatalom fegyveres erőinek tagja követte volna el, úgy ezek a cselekmények csak fegyelmi megtorlással sújthatók.

83. Cikk

Ha azt a kérdést kell eldönteni, hogy valamelyik hadifogoly részéről elkövetett cselekmény büntetése fegyelmi avagy bírói útra tartozik-e, a fogva tartó Hatalom ügyel arra, hogy az illetékes hatóságok e kérdés elbírálásánál a legnagyobb elnézést tanúsítsák, és hogy e hatóságok mindannyiszor, valahányszor az lehetséges, inkább fegyelmi rendszabályokhoz folyamodjanak, mint bírói eljáráshoz.

84. Cikk

A hadifogoly felett egyedül a katonai bíróságok ítélezhetnek, kivéve, ha a fogva tartó Hatalom jogszabályai a polgári bíróságokat kifejezetten feljogosítják e Hatalom fegyveres erőinek tagja felett ugyanolyan cselekmény címén való ítélezésre, mint amely miatt a hadifoglyot üldözik.

Hadifogoly ügyében semmi esetre sem járhat el olyan bíróság, amely nem nyújtja a függetlenségnek és pártatlanságnak általánosan elismert biztosítékait, és kiváltképpen nem járhat el az olyan bíróság, amelynek eljárása nem biztosítja a részére a védelemnek a 105. Cikkben szabályozott jogait és eszközeit.

85. Cikk

Ha a hadifoglyok ellen a fogva tartó Hatalom jogszabályai alapján oly cselekmények miatt indítanak eljárást, amelyeket fogságba esésük előtt követtek el, még elítélésük esetében is a jelen Egyezmény hatálya alatt maradnak.

86. Cikk

A hadifogoly ugyanazért a cselekményért vagy ugyanazon vádpont alapján csak egyszer büntethető.

87. Cikk

A hadifoglyokat a fogva tartó Hatalom katonai hatóságai és bíróságai csak a fogva tartó Hatalom fegyveres erőinek tagjaira ugyanazon cselekményért megállapított büntetésekkel sújthatják.

A fogva tartó Hatalom bíróságai vagy hatóságai a büntetés kiszabásánál a lehető legnagyobb mértékben figyelembe veszik azt a tényt, hogy a terhelt nem lévén a fogva tartó Hatalom állampolgára, semmiféle hűségi kötelezettséggel nem tartozik vele szemben, és hogy saját akaratától független körülmények miatt van a hatalmában. A bíróságoknak vagy hatóságoknak lehetőségük van a hadifogoly terhére rótt cselekményre megállapított büntetés szabadon enyhítésére és e tekintetben nincsenek a büntetés legalacsonyabb törvényes mértékének alkalmazásához kötve.

Egyéni cselekményekért együttes büntetés alkalmazása, bármily testi fenyítés, napfény által meg nem világított helyiségben való bebörtönzés és általában bárminő kínzás vagy kegyetlenkedés tilos.

A fogva tartó Hatalom egyetlen hadifoglyot sem foszthat meg rendfokozatától és nem akadályozhatja meg abban, hogy ennek jelvényeit viselje.

88. Cikk

A fegyelmi vagy bírói úton kiszabott büntetés hatálya alatt álló hadifogoly tisztek, altisztek vagy katonák nem vonhatók kedvezőtlenebb elbánás alá, mint amilyenben a fogva tartó Hatalom fegyveres erőinek ugyanazon büntetés hatálya alatt álló azonos rendfokozatú tagjai részesülnek.

A hadifogoly nőket nem lehet szigorúbb büntetésre ítélni, vagy büntetésük tartalma alatt nem részesíthetők szigorúbb bánásmódban, mint a fogva tartó Hatalom fegyveres erőihez tartozó, hasonló cselekményekért büntetett nők.

A hadifogoly nők semmi esetre sem ítélni szigorúbb büntetésre, vagy büntetésük tartalma alatt nem részesíthetők szigorúbb bánásmódban, mint a fogva tartó Hatalom fegyveres erőihez tartozó, hasonló cselekményért büntetett férfiak.

A hadifoglyok, miután a fegyelmi vagy bírói úton kiszabott büntetést kitöltötték, nem részesíthetők más bánásmódban, mint a többi hadifogoly.

II. Fegyelmi büntetések

89. Cikk

A hadifoglyokra kiszabható fegyelmi büntetések:

1. a pénzbüntetés, amely harminc napot meg nem haladó időszakra a 60. és 62. Cikkben említett zsoldelőleg és munkabér 50%-áig terjedhet;
2. a jelen Egyezmény által biztosított bánásmódon felül nyújtott kedvezmények megvonása;
3. a napi két órát meg nem haladó testi munka;
4. az elzárás.

A 3. pontban említett büntetés azonban nem szabható ki tisztekre.

A fegyelmi büntetések semmi esetre sem lehetnek embertelenek, durvák vagy a hadifoglyok egészségére veszélyesek.

90. Cikk

Ugyanazon büntetés tartama harminc napot sohasem haladhat meg. Fegyelmi vétség esetében a tárgyalás vagy az ítélet meghozatala előtt előzetes letartóztatásban töltött idő a kiszabott büntetésbe beszámít.

A harminc napi időtartam akkor sem léphető túl, ha a hadifoglyot ügyének tárgyalása alkalmával egyszerre több cselekmény miatt vonják fegyelmileg felelősségre, akár összefüggésben állnak ezek a cselekmények egymással, akár nem.

A fegyelmi határozat és végrehajtása között egy hónapnál több idő nem telhet el.

Ha a fogoly újabb fegyelmi büntetésben részesül, az egyes büntetések végrehajtása között legalább három napi megszakításnak kell lenni, ha e büntetések egyike tíz vagy több napra terjed.

91. Cikk

A hadifogoly szökése sikeresnek tekintendő, ha

1. elérte annak a Hatalomnak a fegyveres erőit, amelyhez tartozik vagy valamely szövetséges Hatalom fegyveres erőit;
2. elhagyta a fogva tartó vagy ezzel szövetséges Hatalom hatalmában levő területet;
3. elért annak a Hatalomnak, amelyhez tartozik, vagy valamely ezzel szövetséges Hatalomnak lobogóját viselő olyan hajót, amely a fogva tartó Hatalom parti vizein tartózkodik, feltéve, hogy a hajó nem áll ez utóbbi fennhatósága alatt.

Azok a hadifoglyok, akiknek szökése a jelen Cikk értelmében sikerült, újabb fogságba kerülésük esetén korábbi szökésük miatt semmiféle büntetéssel nem sújthatók.

92. Cikk

Az a hadifogoly, aki a szökést megkísérli, és akit újból elfognak, mielőtt szökése a 91. Cikk értelmében sikerült volna, visszaesés esetében is csak fegyelmi büntetéssel sújtható.

Az elfogott hadifoglyot, mihelyt lehetséges, az illetékes katonai hatóságoknak kell átadni.

A 88. Cikk negyedik bekezdésében foglalt rendelkezésre való tekintet nélkül a nem sikerült szökés miatt büntetett hadifoglyok őrzésére különleges rendszert lehet megállapítani, feltéve azonban, hogy ez a rendszer nem érinti egészségi állapotukat, továbbá, hogy azt a hadifogolytáborban foganatosítják, és nem jár a jelen Egyezményben nyújtott egyik biztosíték megszüntetésével sem.

93. Cikk

Ha a hadifoglyot a szökés alkalmával vagy a szökés kísérlete alkalmával elkövetett bűncselekmény miatt bíróság elé állítják, a szökés vagy a szökés kísérlete még visszaesés esetén sem tekinthető súlyosbító körülménynek.

A hadifoglyok részéről kizárólag a szökés elősegítése céljából elkövetett, a személyek elleni erőszakkal nem jár bűncselekmények, akár a köztulajdon elleni bűncselekményekről, gazdagodási célzat nélküli lopásról, hamis papírok készítéséről vagy felhasználásáról, polgári ruha viseléséről legyen is szó, a 83. Cikk rendelkezéseinek megfelelően csak fegyelmi büntetésre szolgálhatnak alapul.

A szökésnél vagy a szökési kísérletnél közreműködő hadifoglyokat ezen az alapon csak fegyelmi büntetéssel lehet sújtani.

94. Cikk

Ha valamely szökött hadifoglyot újból elfognak, erről a 122. Cikkben előírt módokon értesíteni kell azt a Hatalmat, amelyhez tartozik, feltéve, hogy szökését is közölték.

95. Cikk

A fegyelmi vétséggel terhelt hadifoglyok a határozat meghozataláig nem tarthatók előzetes letartóztatásban, kivéve, ha ugyanez az intézkedés hasonló cselekmények miatt a fogva tartó Hatalom fegyveres erőinek tagjaira is alkalmazható, vagy ha a táborban a rend és a fegyelem fenntartásának magasabb érdekei ezt megkövetelik.

Az előzetes letartóztatás tartamát fegyelmi vétségek esetén minden hadifoglynál a lehető legkisebb mértékre kell szorítani, és az nem haladhat meg 14 napot.

A jelen fejezet 97. és 98. Cikkeinek rendelkezései alkalmazást nyernek a fegyelmi vétségekért előzetes letartóztatásban levő hadifoglyokra is.

96. Cikk

A fegyelmi vétség elleni vétséget képező cselekményeket azonnal ki kell vizsgálni.

Fegyelmi büntetéseket - a bíróságok és katonai főhatóságok hatáskörének érintetlenül hagyásával - csak a táborparancsnoki minőségben fegyelmi hatáskörrel felruházott tiszt, vagy az őt helyettesítő felelős tiszt, vagy oly személy szabhat ki, akire ez fegyelmi hatáskörét átruházta.

Ez a hatáskör semmi esetre sem ruházható át hadifoglyra és nem gyakorolható hadifogly részéről.

Fegyelmi büntetés kiszabása előtt a terhelt hadifoglyot pontosan tájékoztatni kell a neki felrótt cselekményekről. Lehetőséget kell biztosítani részére, hogy megmagyarázza viselkedését, és védekezzék. Jogosult tanúkat kihallgattatni és, ha szükséges, képesített tolmács szolgálatait igénybe venni. A határozatot közölni kell a hadifogollyal és a bizalmival.

A táborparancsnoknak jegyzéket kell vezetni a kiszabott fegyelmi büntetésekről; ezt a jegyzéket a Védőhatalom képviselőjének rendelkezésére kell bocsátani.

97. Cikk

A hadifoglyokat a fegyelmi büntetés kitöltése céljából semmi esetre sem lehet büntető intézetekbe (fogházba, fegyintézetbe, fegyenctelepre stb.) beutalni.

A fegyelmi büntetés kitöltésére rendelt hely helyiségeinek meg kell felelniük a 25. Cikkben említett egészségügyi követelményeknek. A büntetésüket töltő foglyoknak a 29. Cikk rendelkezéseinek megfelelően lehetővé kell tenni, hogy magukat tisztán tarthassák.

A tisztek és hasonló állásúak nem tarthatók fogva ugyanazokban a helyiségekben, mint a tiszthelyettesek vagy a legénységi állományú egyének.

A fegyelmi büntetésüket töltő hadifogoly nőket más helyiségekben kell fogva tartani, mint a férfiakat, és közvetlen felügyeletükkel nőket kell megbízni.

98. Cikk

A fegyelmi büntetés miatt elzárt hadifoglyok továbbra is részesülnek a jelen Egyezmény rendelkezéseiben biztosított kedvezményekben, azoknak kivételével, amelyeknek alkalmazását elzárásuk kizárja. A 78. és 126. Cikkeken biztosított kedvezmények azonban semmi esetre sem vonhatók meg tőlük.

A fegyelmileg büntetett hadifoglyok nem foszthatók meg rendfokozatukkal járó előjogoktól.

A fegyelmileg büntetett hadifoglyoknak módot kell adni, hogy mindennap testgyakorlatokat végezzenek, és legalább két órán át a szabad levegőn tartózkodjanak.

Kérelmükre meg kell engedni, hogy a napi orvosi vizsgálaton megjelenjenek; az egészségi állapotuk folytán szükséges ápolásban kell részesíteni őket, és megfelelő esetben a tábor betegszobájába vagy kórházba kell őket beutalni.

Jogosultak olvasni és írni, úgyszintén leveleket küldeni és kapni. Ellenben le lehet rendelni, hogy a csomagokat és pénzküldeményeket csak a büntetés kitöltése után kézbesítsék részükre; addig is a bizalminak kell azokat átadni, aki a csomagokban levő romlandó élelmiszereket a betegszobának adja le.

III. Büntetőeljárás

99. Cikk

Egyetlen hadifogoly ellen sem lehet eljárást indítani, vagy őt elítélni oly cselekmény miatt, amelyet a fogva tartó Hatalom jogszabályai vagy a nemzetközi jog a cselekmény elkövetésének napján nem tiltott kifejezetten.

A hadifogollyal szemben semmiféle erkölcsi vagy testi kényszert nem szabad kifejteni abból a célból, hogy magát a terhére rótt cselekményben bűnösnek ismerje el.

Egyetlen hadifoglyot sem lehet elítélni anélkül, hogy a védekezésére alkalma lett volna, és hogy megfelelően képesített védő segítségével részesült volna.

100. Cikk

A hadifoglyokat és a Védőhatalmokat, mihelyt lehetséges, tájékoztatni kell azokról a bűncselekményekről, amelyek a fogva tartó Hatalom törvényhozása értelmében halálbüntetés alá esnek.

Semmiféle bűncselekmény sem büntethető halállal annak a Hatalomnak a hozzájárulás nélkül, amelyhez a foglyok tartoznak.

A halálbüntetés csak akkor szabható ki hadifogollyal szemben, ha a bíróság figyelmét a 87. Cikk második bekezdésének megfelelően külön felhívták arra, hogy a terhelt nem lévén a fogva tartó Hatalom állampolgára, annak nem tartozik hűséggel, és saját akaratától független körülmények következtében van annak a hatalmában.

101. Cikk

Ha a hadifogolyra halálbüntetést szabtak ki, az ítélet nem hajtható végre a 107. Cikkben szabályozott részletes értesítésnek a Védőhatalomhoz a megjelölt címre megérkezésének pillanatától számított legalább hat hónapos időtartam eltelte előtt.

102. Cikk

Hadifogollyal szemben csak a fogva tartó Hatalom fegyveres erőéhez tartozó személyekre nézve illetékes bíróság és csak az ezekre irányadó eljárás szerint hozhat érvényesen ítéletet, és ha ezenkívül a jelen fejezet rendelkezéseit betartották.

103. Cikk

A hadifoglyokkal szemben elrendelt minden vizsgálatot oly gyorsan kell lefolytatni, amennyire ezt a körülmények megengedik, és úgy, hogy a tárgyalást minél előbb megtartsák. Egyetlen hadifogoly sem tartható előzetes letartóztatásban, kivéve, ha hasonló cselekmények miatt a fogva tartó Hatalom fegyveres erőinek tagjaival szemben ugyanezt a rendszabályt alkalmaznák, vagy ha azt az ország biztonságának érdeke megköveteli. Az előzetes letartóztatás semmi esetre sem tarthat három hónapnál tovább.

A hadifogoly előzetes letartóztatásának tartamát a szabadságvesztés-büntetésbe, amelyre ítélték, be kell számítani; erre egyébként a büntetés kiszabásánál is figyelemmel kell lenni.

A hadifoglyok előzetes letartóztatásuk tartama alatt továbbra is részesülnek a jelen fejezet 97. és 98. Cikkeiben foglalt kedvezményekben.

104. Cikk

Minden olyan esetben, amelyben a fogva tartó Hatalom hadifogollyal szemben bűnvádi eljárás megindítását határozta el, erről mihelyt teheti azonnal, de legalább három héttel a tárgyalás kezdete előtt értesíti a Védőhatalmat. Ez a három hetes időköz csak attól az időponttól számít, amelyben az értesítés a Védőhatalomhoz - ez utóbbi által a fogva tartó Hatalommal megelőzően közölt címre - megérkezett.

Ez az értesítés a következő adatokat tartalmazza:

1. a hadifogoly családi nevét, utónevét, rendfokozatát, anyakönyvi számát, születésének időpontját és amennyiben van, foglalkozását;
2. felügyelet alatt tartásának (internálásának) vagy fogva tartásának helyét;
3. a vád vagy a vádak részletezését az alkalmazandó törvényes rendelkezések megjelölésével;
4. az ügyben ítélező bíróság megjelölését, valamint a tárgyalás megkezdésére kitűzött időpontot és a tárgyalás helyét.

A fogva tartó Hatalom ugyanezt az értesítést küldi meg a hadifogoly bizalmijának.

Ha a tárgyalás megkezdésekor nincs bizonyítva, hogy az említett értesítést a Védőhatalom, a hadifogoly és az érdekelt bizalmi legalább három héttel a tárgyalás megkezdése előtt kézhez kapta, a tárgyalást nem lehet megtartani és el kell napolni.

105. Cikk

A hadifogoly jogosult arra, hogy valamelyik fogoly bajtársa támogatását és általa választott képesített ügyvéd védelmét vegye igénybe, hogy tanúkat idéztessen meg és, ha szükségesnek tartja, alkalmas tolmács szolgálatait is igénybe vegye. A fogva tartó Hatalom a hadifoglyot jogairól a tárgyalás előtt kellő időben tájékoztatja.

Ha a hadifogoly nem választott védőt, a Védőhatalom gondoskodik számára védőről; e célból legalább egy hét áll rendelkezésére. A Védőhatalom kérésére a fogva tartó Hatalom közli vele a védelem ellátására hivatott személyek jegyzékét. Ha sem a hadifogoly, sem a Védőhatalom nem választott védőt, a fogva tartó Hatalom hivatalból jelöl ki képesített ügyvédet a terhelt védelmére.

A terhelt védelmének előkészítésére a védőnek a tárgyalás kezdete előtt legalább két hetes határidő áll rendelkezésére, és megilletik a szükséges könnyítések is; nevezetesen szabadon meglátogathatja a terheltet, és tanú nélkül folytathat vele megbeszélést. Tárgyalhat az összes mentő tanúkkal is, ideértve a hadifoglyokat is. E lehetőségek a perorvoslati határidő végéig megilletik.

A hadifogoly terhelttel a tárgyalás előtt kellő időben, általa értett nyelven közölni kell a vádiratot, és azokat az iratokat, amelyeket a fogva tartó Hatalom hadseregére nézve hatályban levő törvények értelmében a terhelttel általában közölni kell. Ugyanezeket ugyanolyan feltételek mellett a védővel is közölni kell.

A Védőhatalom képviselőinek joguk van arra, hogy a tárgyaláson jelen legyenek, kivéve, ha az állam biztonsága érdekében kivételesen zárt tárgyalást tartanak; ebben az esetben a fogva tartó Hatalom erről értesíti a Védőhatalmat.

106. Cikk

Minden hadifogolynak joga van ugyanolyan feltételek mellett, mint a fogva tartó Hatalom fegyveres erői tagjainak, fellebbezéssel, semmisségi panasszal vagy felülvizsgálati kérelemmel élni minden vele szemben hozott ítélet ellen. A hadifoglyot részletesen tájékoztatni kell perorvoslati jogairól és az ezek gyakorlásához előírt határidőről.

107. Cikk

A hadifogollyal szemben hozott minden ítéletet kivonatos értesítés alakjában azonnal a Védőhatalom tudomására kell juttatni, megemlítve azt is, hogy a hadifogolynak joga van-e fellebbezéssel, semmisségi panasszal vagy felülvizsgálati kérelemmel élni. Ezt a tájékoztatást az érdekelt bizalmival is közölni kell. Ugyancsak közölni kell a hadifogollyal is, általa értett nyelven, ha az ítéletet nem előtte hirdették ki. Továbbá a fogva tartó Hatalom azonnal közli a Védőhatalommal a hadifogoly elhatározását arra vonatkozólag, hogy perorvoslati jogával élni kíván-e, vagy sem.

Ezenkívül, ha az ítélet jogerőre emelkedett, valamint ha halálos ítéletről van szó, elsőfokú ítélet esetében is, a fogva tartó Hatalom, mihelyt lehetséges, a Védőhatalomnak részletes értesítést küld, amely tartalmazza:

1. az ítélet pontos szövegét;
2. a vizsgálatról és a tárgyalásról készült összefoglaló jelentést, különösen kiemelve a vád és védelem elemeit;
3. adott esetben annak az intézetnek a megjelölését, ahol az elítélt büntetését fogja tölteni.

Az előző bekezdésben említett közléseket a Védőhatalomnak a fogva tartó Hatalommal előzőleg közölt címére kell megküldeni.

108. Cikk

A szabályszerűen végrehajthatóvá vált ítéletekben a hadifoglyokkal szemben kiszabott büntetéseket ugyanazokban az intézetekben és ugyanazon feltételek mellett kell kitölteni, mint a fogva tartó Hatalom fegyveres erői tagjainak. Ezek a feltételek minden esetben feleljenek meg az egészségügyi és az emberiességi követelményeknek.

Azt a hadifogoly nőt, akivel szemében ilyen büntetést szabtak ki, elkülönített helyiségben, nők felügyelete alatt kell elhelyezni.

A szabadságvesztés-büntetésre elítélt hadifoglyok minden esetben továbbra is élvezik a jelen Egyezmény 78. és 126. Cikkei rendelkezéseiben foglalt kedvezményeket. Ezenkívül jogosultak leveleket kapni és írni, havonként legalább egyszer segélycsomagot kapni és a szabad levegőn rendszeresen testgyakorlatokat végezni; részesülnek az egészségi állapotuk következtében szükségessé vált orvosi ápolásban és lelki vigaszban, amennyiben ezt kéri. A reájuk kiszabandó büntetések feleljenek meg a 87. Cikk harmadik bekezdésében foglalt rendelkezéseknek.

IV. Cím

A FOGSÁG VÉGE

I. Rész

KÖZVETLEN HAZASZÁLLÍTÁS ÉS SEMLEGES ORSZÁGBAN VALÓ ELHELYEZÉS

109. Cikk

Az összeütköző Felek a jelen Cikk harmadik bekezdésében foglalt fenntartás mellett tartoznak a következő Cikk első bekezdésének megfelelően a nagybeteg és a súlyosan sebesült hadifoglyokat rendfokozatukra és számukra való tekintet nélkül, miután szállítható állapotba kerültek, hazaküldeni.

Az összeütköző Felek az ellenségeskedések tartama alatt az érdekelt semleges Hatalmak támogatásával a következő Cikk második bekezdésében említett sebesült és beteg foglyok semleges országban való elhelyezésének megszervezésére fognak törekedni; ezenkívül megállapodhatnak azon egészséges hadifoglyok közvetlen hazaszállítása vagy semleges országban való elhelyezése tekintetében is, akik már régóta fogságban vannak.

A jelen Cikk első bekezdése értelmében hazaszállításra kerülő egyetlen sebesült vagy beteg hadifogoly sem szállítható haza akarata ellenére az ellenségeskedések tartama alatt.

110. Cikk

Közvetlenül hazaszállítandók:

1. a gyógyíthatatlan sebesültek és betegek, akiknek szellemi vagy testi épsége jelentős csökkenést szenvedett;
2. azok a sebesültek és betegek, akik az orvosi vélemények szerint egy éven belül nem gyógyulhatnak meg, ha az állapotuk kezelést igényel és szellemi és testi alkalmasságuk lényegesen csökkentnek látszik;
3. azok a sebesültek és betegek, akiknek szellemi vagy testi épségében jelentős és állandó csökkenés mutatkozik.

Semleges országban helyezhetők el:

1. azok a sebesültek és betegek, akiknek a gyógyulására és sebesülés vagy a betegség kezdetének időpontjától számított egy éven belül számítani lehet, ha a semleges országban való kezelésük biztosabb és gyorsabb gyógyulást ígér;

2. azok a hadifoglyok, akiknek szellemi vagy testi egészségét az orvosi vélemények szerint a fogság fenntartása komolyan veszélyeztet, azonban semleges országban való elhelyezésük előreláthatólag sokkal biztosabb és sokkal gyorsabb gyógyulást fog előidézni.

Az érdekelt Hatalmak közötti megállapodásban kell megszabni azokat a feltételeket, amelyeknek a semleges országban elhelyezett hadifoglyoknak a hazaszállítás céljából meg kell felelniük, valamint jogi helyzetüket. Általában az alábbi csoportokba tartozó, semleges országban elhelyezett hadifoglyok szállítandók haza:

1. akiknek egészségi állapota oly mértékben rosszabbodott, hogy a közvetlen hazaszállítás feltételei fennforognak;

2. akiknek szellemi és testi épsége a kezelés után is jelentősen csökkent maradt.

A közvetlen hazaszállítást vagy semleges országban való elhelyezést maga után vonó rokkantság vagy betegség eseteinek meghatározása tárgyában az összeütköző Felek között kötött külön megállapodások hiányában ezeket az eseteket a jelen Egyezményhez csatolt, a sebesült és a beteg hadifoglyok közvetlen hazaszállítását és semleges országban való elhelyezését szabályozó megállapodásmintában, valamint a vegyes orvosi bizottságokra vonatkozó szabályzatban foglalt alapelveknek megfelelően kell meghatározni.

111. Cikk

A fogva tartó Hatalomnak, annak a Hatalomnak, amelyhez a hadifoglyok tartoznak, valamint valamely, e két Hatalom által elfogadott semleges Hatalomnak oly megállapodások kötésére kell törekedniük, amelyek lehetővé teszik a hadifoglyoknak az említett semleges Hatalom területén az ellenségeskedések megszűnéséig való felügyelet alatt tartását (internálását).

112. Cikk

A beteg és a sebesült foglyok megvizsgálása és az irányukban megfelelőnek mutakozó intézkedések megtétele céljából már az összeütközés kezdetétől fogva orvosi vegyesbizottságokat kell kijelölni. E bizottságok kijelölésének, feladatainak és működésének összhangban kell lenni a jelen Egyezményhez csatolt Szabályzat rendelkezéseivel.

Azokat a hadifoglyokat azonban, akik a fogva tartó Hatalom orvosi hatóságainak véleménye szerint nyilvánvalóan súlyos sebesültek vagy nagybetegek, az orvosi vegyesbizottság vizsgálata nélkül haza lehet szállítani.

113. Cikk

Azokon kívül, akiket a fogva tartó Hatalom orvosi hatóságai jelöltek ki, az alább felsorolt csoportokba tartozó sebesült vagy beteg foglyok jelentkezhetnek az előző cikkben említett orvosi vegyesbizottságok előtt vizsgálat céljából:

1. azok a sebesültek és betegek, akiknek megvizsgálását valamely, hivatását a táborban gyakorló olyan orvos javasolta, aki honfitársa a fogolynak vagy olyan orvos, aki az összeütközésben részt vevő egyik ország állampolgára, amennyiben ez az ország szövetségesé annak a Hatalomnak, amelyhez a foglyok tartoznak;

2. a bizalmiak által javaslatba hozott sebesültek és betegek;

3. azok a sebesültek és betegek, akiket az a Hatalom javasolt, amelyhez tartoznak, vagy valamely, e Hatalom által elismert fogolysegítő szervezet.

Az orvosi vegyesbizottságok előtt olyan hadifoglyok is jelentkezhetnek vizsgálatra, akik nem tartoznak a fenti három csoport egyikébe sem, de ezek csak az említett csoportokba tartozók megvizsgálása után kerülnek sorra.

Az orvosi vegyesbizottság által megvizsgálendő hadifoglyok orvos honfitársa és bizalmija a vizsgálatnál jelen lehet.

114. Cikk

A balesetet szenvedett hadifoglyok, azoknak kivételével, akik a sebesülést szándékosan idézték elő, hazaszállításuk és semleges országban való esetleges elhelyezésük szempontjából a jelen Egyezmény rendelkezéseiben foglalt kedvezményekben részesülnek.

115. Cikk

A fegyelmi büntetéssel sújtott olyan hadifoglyokat, akik megfelelnek a hazaszállításra vagy semleges országban való elhelyezésre nézve előírt feltételeknek, nem lehet azon a címen visszatartani, hogy büntetésüket nem töltötték ki.

A bírósági eljárás alatt álló vagy bíróságilag elítélt olyan hadifoglyok, akiket a hazaszállításra vagy semleges országba való elhelyezésre már kiszemeltek, a fogva tartó Hatalom hozzájárulása esetén még ennek az eljárásnak a befejezése vagy a büntetés végrehajtása előtt részesülhetnek ezekben a kedvezményekben.

Az összeütköző Felek közlik egymással azoknak a nevét, akiket az eljárás befejezéséig vagy a büntetés végrehajtásáig visszatartanak.

116. Cikk

A hadifoglyok haza- vagy semleges országba való szállításának költségei a fogva tartó Hatalom határától kezdve azt a Hatalmat terhelik, amelyhez ezek a foglyok tartoznak.

117. Cikk

Egyetlen hazaszállított hadifoglyot sem szabad tényleges katonai szolgálatra igénybe venni.

II. Rész

A HADIFOGLYOK SZABADONBOCSÁTÁSA ÉS HAZASZÁLLÍTÁSA AZ ELLENSÉGESKEDÉSEK MEGSZŪNÉSEKOR

118. Cikk

A tényleges ellenségeskedések megszűnésével a hadifoglyokat késedelem nélkül szabadon kell bocsátani és haza kell szállítani.

Ha az összeütköző Felek között az ellenségeskedések megszüntetése tárgyában kötött egyezményben nincs erre vonatkozó rendelkezés, vagy ily egyezmény hiányában, mindegyik

fogva tartó Hatalom késedelem nélkül az előző bekezdésben foglalt elvnek megfelelő hazaszállítási tervet állapít meg és hajt végre.

Az elfogadott rendszabályokat mindkét esetben a hadifoglyok tudomására kell hozni.

A hadifoglyok hazaszállítási költségeit minden esetben méltányos módon kell megosztani a fogva tartó Hatalom és azon Hatalom között, amelyhez a hadifoglyok tartoznak. Ebből a célból a megosztásnál a következő alapelvek irányadók:

a) ha a két Hatalom egymással határos, az a Hatalom között, amelyhez a hadifoglyok tartoznak, a fogva tartó Hatalom határától kezdve viseli a hazaszállítás költségeit;

b) ha a két Hatalom egymással nem határos, a fogva tartó Hatalom a hadifoglyok saját területén való szállításának költségeit saját határáig, vagy addig a kikötőig viseli, amely ahhoz a Hatalomhoz, amelyhez a hadifoglyok tartoznak, a legközelebb esik. Ami a hazaszállítással járó költségek többi részét illeti, az érdekelt Hatalomoknak meg kell állapodni e költségek egymás közötti méltányos megosztásában. Az ilyen megállapodás megkötése semmi esetre sem szolgálhat a hadifoglyok hazaszállítása tekintetében a legkisebb késedelem alapjául sem.

119. Cikk

A hazaszállítást a jelen Egyezménynek a hadifoglyok áthelyezését szabályozó 46-48. Cikkeiben megállapítottakhoz hasonló feltételek mellett kell foganatosítani, és figyelemmel kell lenni a 118. Cikk és azt követő cikkek rendelkezéseire is.

A hadifoglyoknak hazaszállításukkor a tőlük a 18. Cikk rendelkezéseivel összhangban elvett értéktárgyakat és a külföldi pénzben meghatározott oly pénzüsszegeket, amelyeket a fogva tartó Hatalom pénzemére nem váltottak át, vissza kell adni. Azokat az értéktárgyakat és külföldi pénzemre szóló összegeket, amelyeket bármi okból a hadifoglyoknak hazaszállításukkor nem adtak vissza, a 122. Cikkben említett Tájékoztató Irodának kell átadni.

A hadifoglyoknak joguk van személyes tárgyaik, levelezésük és a címükre érkezett csomagok magukkal vitelére; a tárgyak súlyát, ha a hazaszállítás körülményei megkövetelik, korlátozni lehet arra, amit a fogoly ésszerűen magával vihet; minden esetre minden hadifogoly jogosult legalább 25 kilót magával vinni.

A hazaszállított hadifogoly egyéb személyes tárgyait a fogva tartó Hatalom őrzi meg; ez a Hatalom ezeket a tárgyakat a hadifoglyoknak megküldi, mihamar a szállítás módosítási és költségeinek fedezése tekintetében azzal a Hatalommal, amelyhez a hadifogoly tartozik, megállapodást köt.

Azok a hadifoglyok, akik büntetőtörvénybe ütköző büntett vagy vétség miatt bűnvádi eljárás alatt állnak, az eljárás befejezéséig és adott esetben a büntetés kitöltéséig visszatartandók. Ugyanez vonatkozik azokra is, akiket büntetőtörvénybe ütköző büntett vagy vétség miatt ítélték el.

Az összeütköző Felek közlik egymással azoknak a hadifoglyoknak a névsorát, akiket az eljárás befejezéséig vagy a büntetés kitöltéséig visszatartottak.

Az összeütköző Felek a legrövidebb időn belül megállapodnak a különböző helyeken szétszórta foglyok felkutatását és hazaszállításuk biztosítását végző bizottságok megalakításában.

III. Rész

A HADIFOGLYOK ELHALÁLOZÁSA

120. Cikk

A hadifoglyok végrendeleteit úgy kell szerkeszteni, hogy azok megfeleljenek a hazájuk törvényhozása által megkívánt érvényességi kellékeknek, és hazájuk megteszi a szükséges intézkedéseket e kellékeknek a fogva tartó Hatalom tudomására hozás iránt. A végrendeletet a hadifogoly kérésére és halála után, mindenestre késelem nélkül át kell adni a Védőhatalomnak, hitelesített másolatát pedig meg kell küldeni a Központi Irodának.

A jelen Egyezményhez csatolt mintának megfelelő halotti bizonyítványokat vagy jegyzékeket, amelyeket felelős tiszt hitelesít, a fogságban elhunyt valamennyi hadifoglyról ki kell állítani, s a legrövidebb időn belül meg kell küldeni a 122. Cikknek megfelelően felállított Tájékoztató Irodának. Ezeknek a bizonyítványoknak vagy jegyzékeknek tartalmazniuk kell a 17. Cikk harmadik bekezdésében felsorolt személyazonossági adatokat, a halál helyét és időpontját, a halál okát, az elföldelés helyét és idejét, valamint a sírok azonosságának megállapításához szükséges összes adatot.

Az eltemetést vagy elhamvasztást a halál megállapítása, a jelentés elkészítése és szükség esetén az elhunyt személyazonosságának megállapítása céljából a holttest orvosi megvizsgálásának kell megelőznie.

A fogva tartó hatóságok gondoskodnak arról, hogy a fogságban elhunyt hadifoglyokat tisztességesen temessék el, ha lehetséges, annak a vallásnak szertartása szerint, amelyhez tartoztak; hogy sírjaikat tiszteletben és megfelelően karban tartsák és úgy jelölik meg, hogy azokat mindenkor meg lehessen találni. Az ugyanazon Hatalomhoz tartozó elhunyt hadifoglyokat, hacsak lehetséges, ugyanazon a helyen kell eltemetni.

Az elhunyt hadifoglyokat egyénileg kell eltemetni, kivéve az olyan szükséghelyzetet, amely a csoportos eltemetést teszi szükségessé. A holttesteket csak abban az esetben szabad elhamvasztani, ha azt parancsoló egészségügyi okok vagy az elhunyt vallása kívánják meg, vagy ha az elhunyt kívánta. A halotti bizonyítványon az elhamvasztást az indok megjelölésével fel kell tüntetni.

A sírok megtalálása érdekében az elföldelésekre és a sírokra vonatkozó minden adatot a fogva tartó Hatalom által létesített sírszolgálatnak kell jegyzékbe foglalni. A sírok jegyzékeit és a temetőkből vagy másutt elföldelt hadifoglyokra vonatkozó adatokat meg kell küldeni annak a Hatalomnak, amelyhez ezek a hadifoglyok tartoztak. E sírok gondozása és a holttestek minden későbbi áthelyezésének jegyzékbe vétele a terület felett ellenőrzést gyakorló Hatalom feladata, ha az Egyezménynek részese. Ezeket a rendelkezéseket azokra a hamvakra is alkalmazni kell, amelyeket a sírszolgálatnak meg kell őriznie mindaddig, amíg a származási ország nem közli azokat a végleges intézkedéseket, amelyeket e tárgyban tenni szándékozik.

121. Cikk

A fogva tartó Hatalom azonnal hivatalos vizsgálatot indít, ha beigazolódik, vagy az a gyanú forog fenn, hogy valamely hadifogoly halálát vagy súlyos megsebesülését valamelyik őr, másik hadifogoly vagy bármely más személy okozta, úgyszintén ha az elhalálozás oka ismeretlen.

Erről azonnal értesíteni kell a Védőhatalmat. Be kell szerezni a tanúk, nevezetesen a hadifoglyok tanúvallomását; a tanúvallomásokat tartalmazó jelentést közölni kell az említett Hatalommal.

Ha a vizsgálat megállapítja egy vagy több személy bűnösségét, a fogva tartó Hatalom minden intézkedést megtesz a felelős személy vagy személyek bírósági felelősségre vonása érdekében.

V. Cím

A TÁJÉKOZTATÓ IRODA ÉS A HADIFOGLYOKAT SEGÍTŐ EGYESÜLETEK

122. Cikk

Mindegyik összeütköző Fél az ellenségeskedések kezdetétől fogva és mindenfajta megszállás esetében a hatalmában levő hadifoglyokra vonatkozó hivatalos Tájékoztató Irodát állít fel; azok a semleges vagy nem hadviselő Hatalmak, amelyek a 4. Cikkben említett csoportok valamelyikébe tartozó személyeket fogadnak be területükre, ezekkel a személyekkel kapcsolatban ugyanígy járnak el. Az érdekelt Hatalom gondoskodik arról, hogy a Tájékoztató Irodának szükséges helyiség, felszerelés és személyzet álljon rendelkezésre eredményes működése kifejtése érdekében. Ez a Hatalom a Tájékoztató Iroda céljára hadifoglyokat is alkalmazhat, azonban tiszteletben kell tartania a jelen Egyezménynek a hadifoglyok munkájára vonatkozó részében megállapított feltételeket.

Mindegyik összeütköző Fél a lehető legrövidebb idő alatt saját Tájékoztató Irodája rendelkezésére bocsátja a 4. Cikkben felsorolt csoportok valamelyikébe tartozó és hatalmába került ellenséges személyekre vonatkozólag a jelen cikk negyedik, ötödik és hatodik bekezdésében említett adatokat. A semleges és nem hadviselő Hatalmak ugyanígy járnak el az ezekben a csoportokba tartozó személyek tekintetében, akiket területükre befogadtak.

Az Iroda egyfelől a Védőhatalmak, másfelől a 123. Cikkben említett Központi Iroda közvetítésével a leggyorsabb úton sürgősen közli ezeket az adatokat az érdekelt Hatalmakkal.

Ezeknek az értesítéseknek az érdekelt családok gyors tájékoztatását kell lehetővé tenni. Az értesítéseknek - a 17. Cikk rendelkezéseinek fenntartása mellett - feltéve, hogy az adatok a Tájékoztató Iroda rendelkezésére állnak, minden hadifogolyra vonatkozólag tartalmazniuk kell családi nevét, utónevét, rendfokozatát, anyakönyvi számát, születésének helyét és teljes időpontját, annak a Hatalomnak a megjelölését, amelyhez a hadifogoly tartozik, atyja utónevét és anyja családi nevét, annak a személynek címét és nevét, akit értesíteni kell, valamint a fogolynak szóló levelek címzését.

A Tájékoztató Iroda az összes illetékes hatóságoktól megkapja az áthelyezésekre, szabadonbocsátásokra, hazaszállításokra, szökésekre, üdülésekre és halálesetekre vonatkozó adatokat, és azokat a fenti harmadik bekezdésben szabályozott módon továbbítja. A súlyosan beteg vagy súlyosan sebesült hadifoglyok egészségi állapotára vonatkozó értesítéseket ugyancsak rendszeresen és ha lehetséges, hetenként kell továbbítani. A Tájékoztató Iroda feladata továbbá a hadifoglyokkal kapcsolatban hozzá intézett érdeklődések megválaszolása, ideértve azokat az érdeklődéseket is, amelyek a fogságban meghaltakra vonatkoznak; az Iroda azoknak a kívánt adatoknak beszerzése céljából, amelyek nem állnak rendelkezésre, lefolytatja a szükséges nyomozást.

Az Iroda írásbeli közléseit aláírással vagy pecséttel kell ellátni.

A Tájékoztató Iroda feladatát képezi ezenkívül a hadifoglyok részéről hazaszállításuk, szabadonbocsátásuk, szökésük alkalmával vagy elhalálozásukkor hátrahagyott összes személyes értéktárgyak, ideértve a nem a fogva tartó Hatalom pénznemében lévő pénzüsszegek és a közeli hozzátartozókra nézve fontos okiratok összegyűjtése és az érdekelt Hatalmakhoz továbbítása. Ezeket a tárgyakat az Iroda lepecsételt csomagokban küldi meg; ezekhez a csomagokhoz csatolni kell azoknak a személyeknek a személyazonosságát pontosan megállapító nyilatkozatokat, akiknek tulajdonában voltak ezek a tárgyak, továbbá a csomag teljes leltárát. A hadifoglyok egyéb személyes tárgyait az érdekelt összeütköző Felek között megállapodásoknak megfelelően kell elküldeni.

123. Cikk

A Központi Hadifogoly Tájékoztató Irodát semleges országban kell felállítani. A Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága, ha szükségesnek látja, javasolja az érdekelt Hatalmaknak ilyen Iroda felállítását.

Ennek az Irodának feladata a hadifoglyokra vonatkozó minden hivatalos vagy magánúton beszerezhető felvilágosítás összegyűjtése; majd ezeket a felvilágosításokat a lehető leggyorsabban eljuttatja ahhoz az országhoz, amelyből a hadifoglyok származnak vagy ahhoz a Hatalomhoz, amelyhez tartoznak. Az Iroda az összeütköző Felek részéről a közlések fogantatása érdekében minden könnyítést meg fog kapni.

Kívánatos, hogy a Magas Szerződő Felek és különösen azok, amelyeknek állampolgárai a Központi Iroda szolgálatait élvezik, az Irodát a szükséges pénzügyi támogatásban részesítsék.

Ezeket a rendelkezéseket nem lehet úgy értelmezni, mintha korlátozni kívánnák a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságának és a 125. Cikkben említett segélyegyesületeknek emberbaráti tevékenységét.

124. Cikk

A nemzeti Tájékoztató Irodák és a Központi Tájékoztató Iroda postai szállítás tekintetében díjmentességben, valamint a 74. Cikkben említett mentességekben és lehetőség szerint a távirati díjak alóli mentességben vagy legalábbis jelentős díjmérséklésben részesülnek.

125. Cikk

A fogva tartó Hatalmaknak saját biztonságuk vagy bármely más ésszerű szempont biztosítása érdekében elengedhetetlen rendszabályok fenntartása mellett, a legkedvezőbb fogadtatásban részesítik a vallási szervezeteket, segélyegyesületeket vagy a hadifoglyokat segíteni kívánó bármely más szervezetet. Minden szükséges támogatást megadnak nekik és megfelelően meghatalmazott küldötteiknek abból a célból, hogy a hadifoglyokat látogathassák, közöttük segélyeket, bárholnan eredő vallási, nevelési, szórakozási célokra szolgáló felszerelést szétosszanak, vagy hogy a hadifoglyokat segítsék a táboron belüli időöltéseik megszervezésében. Az előbb említett egyesületek vagy szervezetek akár a fogva tartó Hatalom területén, akár más országban létesíthetők, sőt nemzetközi jellegűek is lehetnek.

A fogva tartó Hatalom korlátozhatja azoknak az egyesületeknek vagy szervezeteknek a számát, amelyek küldötteit területén és ellenőrzése mellett tevékenység folytatására jogosítja fel, mégis azzal a feltétellel, hogy az ilyen korlátozás ne akadályozza meg az összes hadifoglyok részére hathatós és elegendő támogatás nyújtását.

A Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságának különleges helyzetét ezen a téren mindenkor el kell ismerni és tiszteletben kell tartani.

Amikor a hadifoglyoknak a fent említett célokra szolgáló segélyeket vagy felszerelést átadják, vagy legalábbis rövid időn belül, minden egyes küldeményről az érdekelt hadifogoly bizalmija által aláírt elismervényt kell eljuttatni a segélyegyesületekhez vagy a feladó szervezethez. Egyidejűleg a hadifoglyokat őrző igazgatási hatóságok is elismervényeket állítanak ki a küldeményekről.

VI. Cím

AZ EGYEZMÉNY VÉGREHAJTÁSA

I. Rész

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

126. Cikk

A Védőhatalmak képviselői vagy küldöttei jogosultak minden helyet felkeresni, ahol hadifoglyok tartózkodnak, különösen a felügyelet alatt tartásra (internálásra), fogva tartásra szolgáló helyeket, valamint a munkahelyeket; bemehetnek a hadifoglyok részéről használt összes helyiségbe. Joguk van az áthelyezett hadifoglyok elindulási, átutazási vagy megérkezési helyeit is felkeresni. A hadifoglyokkal és kiváltképpen a bizalmiakkal tanúk nélkül, szükség esetén tolmács közvetítésével érintkezhetnek.

A Védőhatalmak képviselői és küldöttei szabadon választhatják meg azokat a helyeket, amelyet meglátogatni kívánnak; e látogatások tartama és gyakorisága nem korlátozható. Csak parancsoló katonai szükségből tilthatók meg, kivételesen és átmenetileg.

A Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságának küldötteit ugyanezek az előjogok illetik meg. E küldöttek kijelöléséhez annak a Hatalomnak a hozzájárulása szükséges, amelynek hatalmában vannak a meglátogató hadifoglyok.

127. Cikk

A Magas Szerződő Felek kötelezettséget vállalnak a jelen Egyezmény szövegének saját országukban mind béke, mind háború idején a lehető legszélesebb körben való terjesztésére, nevezetesen, hogy tanulmányozását beiktatják a katonai, és ha lehetséges, a polgári oktatási tervbe oly módon, hogy az Egyezmény alapelveit az összes fegyveres erők és a lakosság is megismerje.

A katonai és egyéb hatóságokat, amelyek háború idején felelősek a hadifoglyokért, el kell látni az Egyezmény szövegével, és ezeket különösen oktatni kell az Egyezmény rendelkezéseire.

128. Cikk

A Magas Szerződő Felek a Svájci Szövetségi Tanács, az ellenségeskedések folyamán pedig a Védőhatalmak útján közlik egymással a jelen Egyezmény hivatalos fordítását, valamint az Egyezmény alkalmazásának biztosítása céljából kibocsátott törvényeket és szabályzatokat.

129. Cikk

A Magas Szerződő Felek kötelezettséget vállalnak, hogy minden szükséges törvényhozási intézkedést megtesznek abból a célból, hogy megfelelő büntetéssel sújtsák azokat a személyeket, akik a jelen Egyezmény valamely rendelkezését a következő cikkben meghatározott módon súlyosan megsértették, vagy annak megsértésére utasítást adtak.

Mindegyik Szerződő Fél köteles felkutatni azokat a személyeket, akiket e súlyos jogsértések elkövetésével vagy azok elkövetésére utasítás adásával gyanúsítanak, és köteles e személyeket, tekintet nélkül állampolgárságukra, saját bíróságai elé állítani. Joga van arra is, hogy ezeket a személyeket - ha ezt az eljárást előnyben részesíti - a saját jogszabályaiban megállapított feltételek mellett, ítékezés céljából átadja a bűncselekmény üldözésében érdekelt valamely más Szerződő Félnek, feltéve, hogy ennek a Szerződő Félnek e személyekkel szemben elegendő terhelő bizonyíték áll rendelkezésére (prima facie).

Mindegyik Szerződő Fél megteszi a szükséges intézkedéseket a jelen Egyezmény rendelkezéseit sértő cselekmények megszüntetésére, ha azok nem is merítik ki a következő cikkben meghatározott súlyos jogsértéseket.

A vádlottakat minden körülmények között megilleti a tisztességes eljárás és a védelem biztosítékai, amelyek nem lehetnek a jelen Egyezmény 105. Cikk és következő cikkeiben megállapított biztosítékoknál kedvezőtlenebbek.

130. Cikk

Az előző cikkben említett súlyos jogsértésnek az alábbi tényállások bármelyikét kimerítő cselekmények tekintendők, ha azokat a jelen Egyezmény által védett személyek vagy dolgok ellen követik el: a szándékos emberölés, a kínzás vagy embertelen bánásmód, ideértve a biológiai kísérleteket, nagy fájdalom szándékos előidézése, vagy a testi épség, illetve az egészség súlyos megsértése, hadifogolynak az ellenséges Hatalom fegyveres erőiben való szolgálatra kényszerítése, vagy a hadifogolynak a jelen Egyezmény rendelkezéseinek megfelelő tisztességes és szabályos eljáráshoz való jogától történő megfosztása.

131. Cikk

Valamely Szerződő Fél sem magát, sem más Szerződő Felet nem mentesíthet az előző cikkben meghatározott jogsértések miatt reá vagy más Szerződő Félre háruló felelősség alól.

132. Cikk

Az Egyezmény minden állítólagos megsértése címén valamely összeütköző Fél kérelmére az érdekelt Felek által megállapítandó eljárás szerint vizsgálatot kell indítani.

Ha a vizsgálati eljárásra vonatkozólag nem jön létre megegyezés, a Felek választottbíró kijelölésében állapotodnak meg, aki megállapítja a követendő eljárást.

Ha a jogsértést megállapították, az összeütköző Felek azt a lehető leggyorsabban megszüntetik és megakadályozzák.

II. Rész

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

133. Cikk

A jelen Egyezmény angol és francia nyelven készült. Mindkét szöveg egyaránt hiteles.

A Svájci Szövetségi Tanács gondoskodik az Egyezmény orosz és spanyol nyelvű hivatalos fordításának elkészítéséről.

134. Cikk

A jelen Egyezmény a Magas Szerződő Felek közötti viszonylatban az 1929. július 27-én kelt Egyezmény helyébe lép.

135. Cikk

A szárazföldi háború törvényeire és szokásaira vonatkozólag akár az 1899. július 29-én, akár az 1907. október 18-án kelt hágai Egyezményben részes ama Hatalmak közötti viszonylatban, amelyek a jelen Egyezményben is részesek, a jelen Egyezmény kiegészíti az említett hágai Egyezményhez mellékelt Szabályzat II. fejezetét.

136. Cikk

A jelen Egyezmény a mai keltezését viseli, és azt a Genfben, 1949. április hó 21-én megnyitott Értekezleten képviselt Hatalmak nevében, valamint az Értekezleten nem képviselt azon Hatalmak nevében, amelyek az 1929. július 7-én kelt Egyezmény részesei, 1950. február 12-ig írható alá.

137. Cikk

A jelen Egyezményt mihelyt lehetséges, meg kell erősíteni, és a megerősítő okiratokat Bernben kell letenni.

Mindegyik megerősítő okirat letételéről jegyzőkönyvet kell felvenni, amelynek hiteles másolatát a Svájci Szövetségi Tanács megküldi mindazon Hatalmaknak, amelyeknek nevében az Egyezményt aláírták, vagy a csatlakozást bejelentették.

138. Cikk

A jelen Egyezmény legalább két megerősítő okirat letételétől számított hat hónap múlva lép hatályba.

Ezután a Magas Szerződő Felek mindegyikére nézve a saját megerősítő okiratának letételétől számított hat hónap múlva lép hatályba.

139. Cikk

A jelen Egyezmény hatálybalépésének időpontjától kezdve csatlakozásra nyitva áll mindazon Hatalmak részére, amelyek nevében az Egyezményt nem írták alá.

140. Cikk

A csatlakozásokat a Svájci Szövetségi Tanácsnak írásban kell bejelenteni, és azok beérkezésük időpontját követő hat hónap elteltével válnak hatályossá.

A Svájci Szövetségi Tanács a csatlakozásokat mindazon Hatalmakkal közli, amelyek nevében az Egyezményt aláírták vagy a csatlakozást bejelentették.

141. Cikk

A 2. és a 3. Cikkekben meghatározott helyzetek bekövetkezése esetén az összeütköző Hatalmak részéről az ellenségeskedések vagy a megszállás megkezdése előtt vagy után letett megerősítés és bejelentett csatlakozás azonnal hatályba lép. Az összeütköző Hatalmaktól beérkező megerősítések vagy csatlakozások közlését a Svájci Szövetségi Tanács a leggyorsabb módon fogantatosítja.

142. Cikk

Mindegyik Magas Szerződő Fél felmondhatja a jelen Egyezményt.

A felmondást a Svájci Szövetségi Tanácsnak írásban kell bejelenteni. Ezt a bejelentést az összes Magas Szerződő Fél kormányával közli.

A felmondás a Svájci Szövetségi Tanácshoz intézett bejelentéstől számított egy év elteltével válik hatályossá. Az a felmondás azonban, amelyet akkor jelentenek be, amikor a felmondó Hatalom összeütközésben vesz részt, nem válik hatályossá addig, amíg a béke nincs megkötve és semmi esetre sem addig, amíg a jelen Egyezménnyel védett személyek szabadonbocsátására és hazaszállítására irányuló műveletek befejezést nem nyertek.

A felmondás csak a felmondó Hatalommal szemben érvényes. Semmi kihatása sincs azokra a kötelezettségekre, amelyeket a nemzetközi jognak a művelt nemzetek között kialakult

szokásokból, az emberiség törvényeiből és az emberiség közlelkiismeretének követelményeiből folyó általános elvei értelmében az összeütköző Felek továbbra is teljesíteni tartoznak.

143. Cikk

A Svájci Szövetségi Tanács a jelen Egyezményt az Egyesült Nemzetek Titkárságánál beiktattatja. A Svájci Szövetségi Tanács úgyszintén közli az Egyesült Nemzetek Titkárságával mindazokat a megerősítéseket, csatlakozásokat és felmondásokat is, amelyeket a jelen Egyezménnyel kapcsolatban tudomására hoznak.

Ennek hitelül az alulírottak meghatalmazásaik letétele után a jelen Egyezményt aláírták.

Készült Genfben, 1949. augusztus 12-én, angol és francia nyelven, az eredeti példány a Svájci Szövetség levéltárában marad letéve. A Svájci Szövetségi Tanács az Egyezménynek egy-egy hitelesített másolatát az összes aláíró Államok részére megküldi, valamint azoknak az Államoknak is, amelyek az Egyezményhez csatlakoztak.

I. Melléklet

A sebesült és beteg hadifoglyok közvetlen hazaszállítására és semleges államban való kórházi ápolására vonatkozó egyezmény mintája

(Lásd a 110. Cikket)

I. A közvetlen hazaszállítás vagy semleges államban való kórházi ápolás irányelvei

A) Közvetlen hazaszállítás

Közvetlenül haza kell szállítani:

1. Mindazon hadifoglyokat, akik az alábbi sérüléssel eredetű rokkantságban szenvednek: egy végtag elvesztése, bénulás, ízületi vagy más eredetű rokkantság abban az esetben, ha a rokkantság legalább az egyik kéznek vagy az egyik lábfejnek elvesztéséből áll, illetve egyenértékű egyik kéznek vagy egyik lábfejnek elvesztésével.

A tágabb értelmezés kizárása nélkül a következő eseteket kell az egyik kéz vagy egyik lábfej elvesztésének egyenértékűnek venni:

a) a kéznek, vagy az egyik kéz összes ujjának, vagy hüvelyk- és mutatóujjának elvesztése; az egyik lábfej, vagy az egyik láb összes ujjának és lábközépcsontjainak elvesztése;

b) ízületi merevség (ankylosis), a csontszövet pusztulása, heges zsugorodás, ha meggátolják a nagy ízületek egyikének vagy az egyik kéz összes ujjízületének működését;

c) a hosszú csontok álizülete (pseudarthrosis);

d) csonttörés vagy más baleset következtében keletkezett olyan elváltozások, melyek mozgásképeség vagy teherbíró képesség komoly mérvű csökkenésével járnak.

2. Mindazon sebesült hadifoglyokat, akiknek állapota olyannyira idültté vált, hogy a kórjóslat alapján - kezelésük ellenére - felépülésük a megsebesülés idejét követő egy éven belül kizártnak látszik, mint például a következő esetekben:

a) lövedék a szívben, még ha az orvosi vegyesbizottság vizsgálata során nem is tudott súlyos zavarokat megállapítani;

b) fém repeszdarab az agyban vagy a tüdőben, még ha az orvosi vegyesbizottság vizsgálata során nem is tud helyi vagy általános reakciót megállapítani;

c) olyan csontvelőgyulladás (osteomyelitis), melynek gyógyulása a sebesülést követő egy éven belül nem várható, és amely szükségszerűen egy ízület merevüléséhez (ankylosisához), illetőleg egy kéz vagy egy lábfej elvesztésével egyenértékű elváltozáshoz látszik vezetni;

d) a nagyízületek áthatoló és gennyedő sérülései;

e) koponyasérülések a csontszövet pusztulásával vagy csontok elmozdulásával;

f) az arc sérülései szövetpusztulással és működési zavarokkal;

g) a gerincvelő sérülései;

h) a perifériás idegek olyan sérülései, melyek következményeikben egy kéznek vagy egy lábfejnek elvesztésével egyenértékűek, és melyek gyógyulása a sebesülést követően több mint egy évi időt igényel, mint például: a plexus brachialis és lumbosacralis, a nervus medianus és ischiadicus sérülése, úgyszintén a nervus radialis és cubitalis vagy a nervus peroneus communis és tibialis kombinált sérülése stb. A nervus radialis, cubitalis, peroneus vagy tibialis izolált sérülése nem indokolja a hazaszállítást, kivéve zsugorodások (kontraktúrák) vagy komoly neurotrofikus zavarok esetén;

i) a vizeletelválasztó szervek oly sérülése, amely azok működését komolyan veszélyeztetik.

3. Mindazon beteg hadifoglyokat, akiknek állapota idültté vált olyannyira, hogy a kórjóslat alapján, kezelésük ellenére, kizártnak látszik felépülésük a megbetegedés kezdetétől számított egy éven belül, mint például a következő esetekben:

a) bármely szerv előrehaladó gümőkóros megbetegedése, mely az orvosi kórjóslat szerint nem gyógyulhat meg, vagy legalábbis komoly mértékben nem javulhat semleges államban végzett gyógykezelés esetén sem;

b) izzadmányos mellhártyagyulladás;

c) a légzőszervek nem gümőkóros eredetű, gyógyíthatatlannak minősített súlyos megbetegedései, például: súlyos tüdőtagulás (hörghuruttal vagy anélkül), idült asthma tudja kimutatni; a szívburok és az erek elváltozásai (Bürger-féle betegség, a nagyerek aneurizmái) stb.;

e) az emésztőszervek idült súlyos kóros elváltozásai, például: gyomorfekély vagy nyombélfekély; a fogság alatt elvégzett gyomorműtét következményei; több mint egy évig tartó és az általános állapotot súlyosan befolyásoló idült gyomorhurut (gastritis chron.), bélhurut (enteritis chron.) és vastagbélhurut (colitis); májzsugorodás (cirrhosis hepatis); idült epe-hólyagbántalom stb.;

f) a húgyivarszervek idült súlyos kóros elváltozásai; például: idült vesebetegségek következményes zavarokkal; veseeltávolítás (nephrektomia) vesegümőkór miatt; idült vesemedence-gyulladás és húgyhólyaggyulladás; hydronephrosis vagy pyelonephrosis; a női nemiszervek idült súlyos elváltozásai; terhességgel és szüléssel kapcsolatos elváltozások, amennyiben semleges államban való kórházi kezelésük kivihetetlen stb.;

g) a központi és perifériás idegrendszer idült súlyos bántalmai, például az összes megnyilvánuló elmezavarok (psychosis) és elmeidegzavarok (psychoneurosis), amilyenek a súlyos hysteria, a súlyos hadifogoly-psychoneurosis stb. szakorvosi megállapítás alapján; minden epilepsia a tábororvos megállapítása alapján; agyi érlemeszesedés; egy évnél tovább tartó idült ideggyulladás (neuritis chron.) stb.;

h) a vegetatív idegrendszer idült súlyos bántalmai a szellemi és testi teljesítőképesség észlelhető csökkenésével jelentős testsúlyvesztéssel és általános legyengüléssel;

i) mindkét szem vaksága, vagy egy szem vaksága, amennyiben a másik szem látása javító szemüveg alkalmazása ellenére is 1 alatt marad; amennyiben a látáscsökkenés javítása legalább az egy szemre nézve 1/2-re nem fokozható; egyéb súlyos szemelváltozások például zöldhályog (glaukoma); szivárványhártya-gyulladás (iritis), érhártyagyulladás (chorioditis); trachoma stb.;

j) olyan hallászavarok, mint az egyoldali teljes sükettség, ha a másik fül nem hallja a normális beszédet 1 m távolságra stb.;

- k) az anyagcsere súlyos betegségei, például insulinkezelést igénylő cukorbetegség stb.;
- l) a belső elválasztási mirigyek súlyos zavarai, például thyerotoxicosis, hypothyreosis, Addison-kór, Simmonds-f. kachexia, tetania stb.;
- m) a vérképző szervek súlyos és idült betegségei;
- n) idült súlyos intoxikációk, például ólommérgezés, higanymérgezés, morphinizmus, kokainizmus, alkoholizmus; gázok és sugárártalmak által előidézett intoxikációk stb.;
- o) a helyváltoztatási szerveknek működési zavarokkal jelentkező idült elváltozásai, például deformáló ízületi bántalmak; progrediáló elsődleges vagy másodlagos idült sokízületi gyulladás; súlyos klinikai tünetekkel jelentkező rheumatismus stb.;
- p) gyógykezeléssel dacoló idült és súlyos bőrbetegségek;
- q) minden rosszindulatú daganat;
- r) idült és súlyos fertőző betegségek, melyek keletkezésüktől számítva egy éven át fennállnak, például kifejezett szervi elváltozásokkal járó malária; jelentős bántalmakkal járó amőbás vagy bacciláris dizentéria; kezeléssel nem befolyásolható belsőszervi, harmadfokú (tetri) syphilis; lepra stb.;
- s) súlyos avitaminózis vagy nagyfokú testi leromlás.

B) Semleges államban való kórházi kezelés

Semleges államban való kórházi kezelésre kell kijelölni:

1. Mindazokat a sebesült hadifoglyokat, akiknek gyógyulása a fogság alatt nem várható, de akik semleges államban folytatott kórházi kezelés esetén meggyógyulhatnak, vagy állapotukban jelentős javulás várható.
2. Bármelyik szerv bármilyen természetű tuberkulótikus megbetegedésében szenvedő hadifoglyokat, akiknek semleges államban valló kezelése valószínűleg gyógyuláshoz vagy lényeges javuláshoz vezetne, kivéve a fogságba esés előtt kigyógyult primtuberkulózis esetét.
3. A légzőszervek, a vérkeringés, az emésztőszervek, az idegrendszer, az érzékszervek, a húgy-ivarszervek, a bőr, a helyváltoztatási szervek gyógykezelést igénylő bántalmaikban szenvedő hadifoglyokat, amennyiben kezelésük eredménye nyilvánvalóan jobb volna semleges államokban, mint a fogságban.
4. Azokat a hadifoglyokat, akik a fogságban nem gümőkóros eredetű vesebetegség miatt nephrektomián estek keresztül, vagy gyógyulás útján levő, illetve latens csontvelőgyulladásban vagy insulinkezelést nem igénylő cukorbetegségben szenvednek.
5. Azokat a hadifoglyokat, akik a háború vagy a hadifogság következtében keletkezett idegbántalmakban (neurosis) szenvednek. A hadifogoly-neurosis azon eseteiben szenvedőket, akik semleges államban való kórházi gyógykezelés esetén 3 hónapon belül nem gyógyultak meg, és akik ezen időszak után még nincsenek nyilvánvalóan a végleges gyógyulás útján, haza kell szállítani.
6. Mindazon hadifoglyokat, akik idült intoxikációban szenvednek (gázok, fémek, alkaloidák által stb.), és számukra a gyógyulási kilátások semleges államban különlegesen kedvezőek.
7. Mindazon hadifogoly nőket, akik terhesek és az anyákat, csecsemőikkel és kiskorú gyermekükkel együtt.

Semleges államban való kórházi gyógykezelésből ki vannak zárva:

1. az elmebetegség minden megfelelő módon megállapított esete;
2. minden gyógyíthatatlannak minősülő szervi vagy funkcionális idegbetegség;
3. minden fertőző megbetegedés fertőzőképes szakában, a tuberkulózist kivéve.

II. Általános észrevételek

1. A fentebb megállapított feltételeket általában a lehető legtágabban kell magyarázni és alkalmazni.

Különösképpen nagyvonalúságot kell tanúsítani a háború vagy hadifogság következtében keletkezett neurotikus és pszichopatikus állapotoknál, valamint a tuberkulózis minden formájánál. Azokat a hadifoglyokat, akik többszörös sérülést szenvedtek, de ezek közül önmagában véve egyik sem indokolná a hazaszállítást, szintén ebben a szellemben kell megvizsgálni, tekintetbe véve a sérülésekkel járó lelki megrázkódtatást is.

2. Mindazokat az eseteket, amelyekben a közvetlen hazaszállítás kétségtelenül jogosult (amputáció, teljes vakság vagy sükettség, nyílt tuberkulózis, elmebetegség, rosszindulatú daganat stb.), a tábor orvosainak vagy a fogva tartó Hatalom által kijelölt katoniorvosi bizottságnak a lehető leggyorsabban meg kell vizsgálni, és a személyeket haza kell szállítani.

3. A háború előtt szerzett sérülések és betegségek, valamint azok, amelyek nem súlyosbodtak, továbbá azok a háborús sérülések, amelyek nem akadályozzák meg a katonai szolgálat újrafelvételét, nem adnak jogot a közvetlen hazaszállításra.

4. Jelen rendelkezéseket az összeütközésben részt vevő valamennyi államban egyöntetűen kell értelmezni és alkalmazni. Az érdekelt Hatalmak és hatóságok az orvosi vegyesbizottságoknak feladatuk elvégzéséhez minden szükséges könnyítést megadni tartoznak.

5. Az 1. pont alatt említett példák csak a tipikus eseteket adják. Azokat az eseteket, amelyek teljesen nem azonosak az 1. pont alatt felsoroltakkal, a jelen Egyezmény 110. Cikkében foglalt rendelkezések és a jelen megállapodásban foglalt elvek szellemében kell elbírálni.

II. Melléklet

Az orvosi vegyesbizottságokra vonatkozó szabályzat

(Lásd a 112. Cikket)

1. Cikk

Az Egyezmény 112. Cikkében említett orvosi vegyesbizottságok három tagból állnak, amelyek közül kettő semleges államhoz tartozik, a harmadikat pedig a fogva tartó Hatalom jelöli ki. Az egyik semleges tag elnököl.

2. Cikk

A két semleges tagot a fogva tartó Hatalom kérésére a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága a Védőhatalommal egyetértésben jelöli ki. Ezek vagy egy másik semleges országban, avagy a fogva tartó Hatalom területén lakhatnak.

3. Cikk

A semleges tagok kijelöléséhez az érdekelt összeütköző Hatalmaknak is hozzá kell járulniuk; ezek hozzájárulásukat a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságával és a fogva tartó Hatalommal közlik. E közlés megtörténtével a tagokat ténylegesen kijelölteknek kell tekinteni.

4. Cikk

A rendes tagoknak szükség esetén való helyettesítésére megfelelő számú póttagot is ki kell jelölni. E kijelölésnek a rendes tagok kijelölésével egyidejűleg, vagy legalább is az attól számított lehető legrövidebb időn belül kell megtörténni.

5. Cikk

Ha a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága bármely okból nem jelölheti ki a semleges tagokat, úgy e tekintetében a fogva tartó Hatalom jár el.

6. Cikk

A két semleges tag közül a lehetőség szerint az egyiknek sebésznek, a másiknak általános orvosnak kell lenni.

7. Cikk

A semleges tagoknak az összeütköző Felektől teljesen függetleneknek kell lenniük, s ezen feladatuk teljesítéséhez minden könnyítést megadni tartoznak részükre.

8. Cikk

A Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága a jelen szabályzat 2. és 4. Cikkében említett kijelölésekkel egyidejűleg a fogva tartó Hatalommal egyetértésben megállapítja az érdekeltek szolgálati feltételeit.

9. Cikk

Az orvosi vegyesbizottságok munkájukat a semleges tagok kijelöléséhez történt hozzájárulás után a lehető leggyorsabban és legkésőbb a hozzájárulás időpontjától számított három hónapon belül megkezdik.

10. Cikk

Az orvosi vegyesbizottságok az Egyezmény 113. Cikkében említett minden foglyot megvizsgálhatnak. Javaslatuk hazaszállításra, hazaszállításból való kizárásra vagy a későbbi vizsgálatra utalásra szólhat. Határozataikat szótöbbséggel hozzák.

11. Cikk

A bizottság határozatát minden egyes esetben a vizsgálatot követő egy hónapon belül közölni kell a fogva tartó Hatalommal, a Védőhatalommal és a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságával. Az orvosi vegyesbizottság határozatáról a vizsgálat megejtése után minden egyes hadifoglyot tájékoztat, és azok részére, akiknek hazaszállítását javasolja, a jelen Egyezményhez csatolt mintához hasonló bizonyítványt állít ki.

12. Cikk

A fogva tartó Hatalom köteles az orvosi vegyesbizottság határozatait attól az időponttól számított három hónapon belül végrehajtani, amelyben azokról megfelelő tájékoztatást kapott.

13. Cikk

Ha valamely oly országban, amelyben az orvosi vegyesbizottság működése szükségesnek látszik, egyetlen semleges orvos sincsen, és ha valamilyen okból más országban lakó semleges orvosokat sem lehet kijelölni, a fogva tartó Hatalom a Védőhatalommal egyetértésben oly orvosi bizottságot állít fel, amely a jelen szabályzat 1., 2., 3., 4., 5. és 8. Cikkeiben foglalt rendelkezések fenntartásával ellátja az orvosi vegyesbizottság feladatait.

14. Cikk

Az orvosi vegyesbizottságok állandó működésben vannak, és minden tábort hat hónapot meg nem haladó időközökben meglátogatnak.

III. Melléklet

A hadifoglyok együttes segélyezésére vonatkozó szabályzat

(Lásd a 73. Cikket)

1. Cikk

A bizalmiak jogosultak a reájuk bízott együttes segélyküldeményeket szétosztani az igazgatásilag a táborukhoz tartozó összes hadifogoly között, ideértve azokat is, akik kórházakban vagy börtönökben, vagy más büntető intézetekben vannak.

2. Cikk

A segélyküldemények szétosztása az ajándékozó utasításai és a bizalmiak részéről megállapított terv szerint történik; a gyógyszerküldemények szétosztásának azonban lehetőleg az illetékes orvosi vezetőkkel egyetértésben kell történnie, és az utóbbiak a kórházakban és a gyógyintézetekben a betegek szükségletei által megkívánt mértékben eltérhetnek az említett utasításoktól. Az így meghatározott keretben az elosztást mindenkor méltányos módon kell fogyanatosítani.

3. Cikk

A bizalmiak vagy segédek jogosultak a segélycsomagoknak a táborukhoz közel eső érkezési helyére elmenni (a kapott áruk minőségének és mennyiségének ellenőrzése céljából és avégett, hogy e tárgyban részletes jelentéseket készíthessenek az ajándékozók részére).

4. Cikk

A bizalmiak megkapják a szükséges könnyítéseket ahhoz, hogy ellenőrizhessék, hogy az együttes segélyek szétosztása a táboruk minden részlegében és tartozékában utasításuknak megfelelően történt-e.

5. Cikk

A bizalmiak jogosultak kitölteni és kitöltetni a munkáskülönítmények bizalmiai vagy a kórházak és a veszteglőintézetek illetékes orvosi vezetői útján az együttes küldeményekre vonatkozó (szétosztás, szükségletek, mennyiségek stb.) és az ajándékozók számára szánt űrlapokat

és kérdőíveket. Ezeket a megfelelően kitöltött űrlapokat és kérdőíveket késedelem nélkül meg kell küldeni az ajándékozóknak.

6. Cikk

A bizalmiak annak érdekében, hogy táboruk hadifoglyai részére az együttes segélyek rendszeres szétosztását biztosítsák, és az esetleges új fogolycsoportok érkezése folytán előálló szükségleteket is kielégíthessék, jogosultak az együttes segélyekből elegendő tartalékot létesíteni és visszatartani. Erre a célra megfelelő raktárakat kell rendelkezésükre bocsátani; mindegyik raktárt két zárral kell ellátni, az egyik kulcsát a bizalmi férfi, a másik kulcsát a táborparancsnok őrzi.

7. Cikk

Az együttes ruhaküldeményekből minden egyes hadifogoly legalább egy teljes rend ruhát kap. Ha valamely fogolynak egynél több rend ruhája van, a bizalmi jogosult azoktól, akik a legjobban vannak ellátva, a többlet rend ruhát vagy az egynél nagyobb számban levő bizonyos tárgyakat visszavenni, ha ez az eljárás a kevésbé jól ellátott foglyok szükségleteinek kielégítése érdekében szükséges. Mindazonáltal nem vehet el egy második fehérnemű, harisnya vagy lábbeli készletet, kivéve, ha nincs más mód olyan hadifogoly ellátására, akinek egy sincs.

8. Cikk

A Magas Szerződő Felek és különösen a fogva tartó Hatalmak a lehetőség szerint és a lakosság ellátására vonatkozó szabályok fenntartása mellett megengedik a hadifoglyok részére az együttes segélyek szétosztása céljából területükön eszközrendő bevásárlásokat; hasonlóképpen megkönnyítik az e bevásárlások lehetővé tétele céljából foganatosított pénzáttalásokat és egyéb pénzügyi, technikai és igazgatási intézkedéseket is.

9. Cikk

Az előző rendelkezések nem érintik a hadifoglyok jogát arra, hogy a táborba érkezésük előtt vagy áthelyezésük során is együttes segélyeket kaphassanak, továbbá, hogy a Védőhatalomnak, a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságának és a hadifoglyokat támogató minden más szervezetnek a segélyek továbbításával megbízott képviselői a segélyeknek a címzettek közötti szétosztását az általuk célszerűnek tartott más módon biztosítsák.

IV. Melléklet

A) Személyazonossági igazolvány

(Lásd a 4. Cikket)

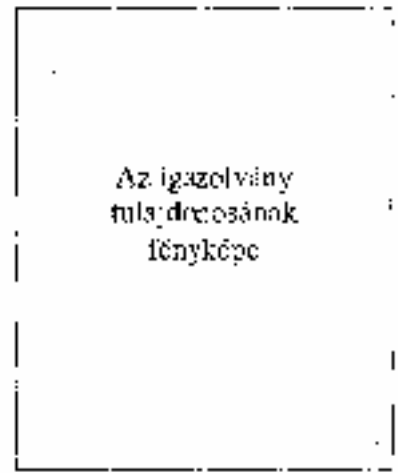
A jelen igazolványt az személyes részére állított ki az illetékes hatóság, amelynek az igazolvány kiállítását megelőzően meg kell vizsgálnia az igazolvány kiállításának feltételeit, és az igazolvány kiállítását megelőzően meg kell vizsgálnia az igazolvány kiállításának feltételeit, és az igazolvány kiállítását megelőzően meg kell vizsgálnia az igazolvány kiállításának feltételeit.

Fizetés	
Állás	Az igazolvány kiállításának feltételeit
Változás	
Haj	

Ujjlenyomatok észlelése

jobb kézvelény
bal kézvelény
átlós
szíves

Más személyes adatai adatai

Az igazolvány tulajdonosának fényképe

(Az igazolvány kiállításának feltételeit és a kiállításának feltételeit)

SZEMÉLYAZONOSÍTÁSI IGAZOLVÁNY

az igazolványt kiállító személy részére

Család név: .....

Hónorvák: .....

Születési idő és hely: .....

A kiállítást előkészítő: .....

..... minőségű

Az igazolvány kiállításának feltételeit

Az igazolvány kiállításának feltételeit

Megjegyzés: Ezt az igazolványt lehetőleg két vagy három olyan nyelven kell elkészíteni, amelyek közül az egyik nemzetközileg használatos. A pontozott vonalnál behajtandó. Valódi mérete: 13x10 cm.

B) Levelezőlap a fogságba esésről

(Előlap)
Hadifogoly posta

Levelezőlap a hadifogoly fogságba eséséről

Díjmentes

Fontos!

Központi Hadifogoly Iroda! Ezt a lapot minden fogolynak a fogságba esése után azonnal és mindannyiszor, valahányszor kórházba vagy más táborba való áthelyezés következtében címet változtat, ki kell tölteni. Ez a lap független attól a különleges levelezőlaptól, amelyet a fogoly jogosult családjának küldeni.

(Hátlap)

Olvashatóan, nagybetűkkel írandó!

Központi Hadifogoly Iroda

Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága

Genf
Svájc

1. Az a Hatalom, amelyhez a fogoly tartozik: .....

2. Családinév: ..... 3. Utónevek (teljesen kiírva): .....

4. Atyja utóneve: .....

5. Születési ideje: ..... 6. Születés helye: ..... 7. Rendfokozata: .....

8. Katonai száma: ..... 9. A család címe: .....

*10. Fogságba esett: ....., (vagy ..... érkezett a ..... számú táborból, kórházból stb.)

*11. a) egészséges - b) nincs megsebesülve - c) gyógyult - d) lábadozó - e) beteg - f) könnyen sebesült - g) súlyosan sebesült

12. Jelenlegi cím: ..... A fogoly száma: ..... A tábor megjelölése: .....

13. Kelt: ..... 14. Aláírás: .....

* A meg nem felelő rész törlendő. Ezekhez az adatokhoz semmi nem fűzhető hozzá. Lásd a magyarázatot a hátlapon.

Megjegyzés: Ezt az űrlapot két vagy három nyelven kell elkészíteni, közöttük a fogoly anyanyelvén és a fogva tartó Hatalom nyelvén. Valódi mérete: 15x10,5 cm.

C) Levelezőlap és levél

(Lásd a 71. Cikket)

1. Levelezőlap

LEVELEZŐLAP

Feladó:

Családi név és utónév:

.....

Születési idő és hely: .....

A fogoly száma:

.....

A tábor megjelölése:

.....

Feladási ország: .....

.....

.....
..... nak

Rendeltetési hely

.....

Utca

.....

Ország

.....

Megye

.....

A tábor megjelölése: ..... Kelt:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Csak a vonalra szabad írni és nagyon olvashatóan.

Megjegyzés: Ezt az űrlapot két vagy három példányban kell elkészíteni, közöttük a fogoly anyanyelvén és a fogva tartó Hatalom nyelvén. Az űrlap valódi mérete: 15x10 cm.

Megjegyzés: Ezt az űrlapot két vagy három nyelven kell elkészíteni, közöttük a fogoly anyanyelvén és a fogva tartó Hatalom nyelvén. A szaggatott vonal mentén be kell hajtani oly módon, hogy a felső részt a bevágásba (a minta *-okkal jelölve) kell csúsztatni, s ekkor borítékot képez. A hátlap, amely ugynúgy van vonalazva, mint a fent megjelölt levelezőlap (lásd a IV. C) 1. mellékleten levő ábrát) a fogoly közleményeinek van fenntartva és körülbelül 250 szót tartalmazhat. A széthajtott űrlap valódi mérete: 29x15 cm.

D) *Halotti értesítés*

(Lásd a 120. Cikket)

(Az illetékes hatóság megjelölése)

HALOTTI ÉRTEŚÍTÉS

Az a Hatalom, amelyhez a fogoly tartozott: .....

.....

Családi név és utónevek: .....

Atyja utóneve: .....

Születési hely és idő: .....

Elhalálozás helye és ideje: .....

Rendfokozat és katonai szám (a személyazonossági lapon található bejegyzések): .....

.....

A család címe: .....

Hol és mikor került fogságba: .....

A sír meg van-e jelölve és később feltalálható-e a család részéről: .....

A hagyatéki tárgyakat a fogva tartó Hatalom megőrizte vagy a halotti értesítéssel egyidejűleg elküldte: .....

Ha elküldte, milyen úton: .....

Az elhunytat a betegségében vagy utolsó pillanataiban támogató személy (orvos, ápoló, lelkész, fogoly bajtárs) adhat - az elhunyt utolsó perceiről és a temetésről - felvilágosítást:

.....

.....

.....

Kelt, az illetékes hatóság aláírása és
bélyegzője:

.....

.....

Két tanú aláírása és címe:

.....

.....

Megjegyzés: Ezt az űrlapot két vagy három nyelven kell elkészíteni, közöttük a fogoly anyanyelvén és a fogva tartó Hatalom nyelvén. Az űrlap valódi mérete: 21x30 cm.

E) *Hazaszállítási bizonyítvány*

(Lásd a II. Melléklet 11. Cikkét)

Hazaszállítási bizonyítvány

Kelt: .....

Tábor: .....

Kórház: .....
Családi név: .....
Utónevek: .....
Születési idő: .....
Rendfokozat: .....
Anyakönyvi szám: .....
A fogoly száma: .....
Sebesülés/betegség: .....
A bizottság határozata: .....

Az orvosi vegyesbizottság elnöke:

.....

A = Közvetlen hazaszállítás.

B = Kórházban elhelyezés semleges államban.

NC = Újabb vizsgálat a következő bizottság előtt.

V. Melléklet

A hadifoglyok részéről saját országukba eszközölt átutalásokra vonatkozó szabályzat mintája

(Lásd a 63. Cikket)

1. A 63. Cikk harmadik bekezdésében említett értesítés a következő adatokat tartalmazza:
  - a) a 17. Cikkben említett anyakönyvi számot, a rendfokozatot, az átutalást teljesítő hadifogoly családi nevét és utóneveit;
  - b) az átutalás címzettjeinek nevét és címét a származási országban;
  - c) az átutalt összeget a fogva tartó Hatalom pénznemében kifejezve.
2. Ezt az értesítést a hadifogoly írja alá. Ha ez utóbbi nem tud írni, arra egyetlen tanú által hitelesített jelet tesz. A bizalmi férfi szintén ellenjegyzi ezt az értesítést.
3. A táborparancsnok ehhez az értesítéshez bizonyítványt csatol, amelyben igazolja, hogy az érdekelt hadifogoly számlájának cselekvő egyenlege nem kevesebb a fizetendő összegnél.
4. Ezeket az értesítéseket jegyzék alakjában is ki lehet állítani. A bizalmi férfi e jegyzék minden egyes lapját kézjeggyével látja el, és a táborparancsnok hitelesíti.

Aláírás időpontja:	1949. augusztus 12.
Hatályba lépés időpontja:	1950. október 21.
A Magyar Köztársaság vonatkozásában történő hatályba lépés időpontja:	1955. február 3. (1954. 32. tvr.)
Közzétéve:	MK 2000/112. (2000. IX. 16.) 2000/19. Nemzetközi Szerződés a <i>külügyminisztertől</i>